

Kiss Csaba

Nappalok és éjszakák

sirály-játék

2016

Előszó

Csehov nem azért nagyszerű szerző, mert még abban is ezer dráma van, amit meg sem írt, de kétségkívül ez is része a zsenijének. Még a légüres teréből is dráma születik, ha van, aki megírja.

„Moszkvába! Moszkvába! Moszkvába!” – mondja (Stuber Andrea fordításában) Irina a *Három nővér* második felvonásának végén. Vagyis pontosabban végig, az egész drámában, minden mondatával, legfeljebb egy idő után már lemondóan, tagadólag. De ezt mondja Csehov összes hőse, ha némelyiknek pont nem is lettek lejegyezve éppen ezek a szavai. Jelenetek a vidéki életből, mondta ő az egyik darabjára, mindegy is, melyikre.

De mi van, ha egyszer végre tényleg sikerül eljutni Moszkvába? Csehov erről szemérmesen vagy rejtélyesen vagy talányosan vagy fukarul hallgat. Csak annyit árul el: semmi jó. „Megszökött hazulról és összeállt Trigorinnal. (...) Gyermeke is volt, de meghalt. Trigorin elhidegült tőle, és visszatért régi szerelmeihez, ahogy várható is volt. Egyébként sohasem hagyta el a régieket sem, de amilyen jellemtelen, kimódolta, hogy itt is volt, meg ott is. Amennyire megállapíthattam abból, amit hallottam: Nyina egyéni élete nem valami tökéletesre sikerült.” És a színház sem, sőt „az még kevésbé. Moszkva környékén egy nyári színházban kezdte, aztán vidékre került. (...) Mindig nagy szerepekre vállalkozott, de durván, ízléstelenül, ripacsos gesztusokkal játszott, üvöltözött. Voltak pillanatai, amikor tehetségesen rikoltzott, tehetségesen haldoklott, de ezek csak pillanatok voltak.” Ennyit árul el Csehov – Makai Imre fordításában – a *Sirályban* arról, mi történt abban a néhány évben, amíg Nyina, Arkagyina, Trigorin és sokszor Trepljov is Moszkvában voltak. A harmadik és negyedik felvonás közötti légüres térben. Ami már nem légüres tér.

Már? Vajon tényleg nem ragadta meg senki a nagyon is kézenfekvő lehetőséget Kiss Csaba és az őt erre felkérő tatabányai színházigazgató, Crespo Rodrigo előtt, hogy megírja ezt a tragédiát – „jelenetek a légüres térből” –, aminek csak a lezárását ismerjük? Pedig Csehov tálcán kínálja a lehetőséget. Arra, hogy kiderüljön, az isten háta mögötti vidéki házban istenként tisztelt Nagy Írónak egy moszkvai esetleg a nevét sem hallotta soha. Hogy kiderüljön, milyen az, amikor egy színész tehetségét nem a szerelme ítéli meg, és amikor a tehetség nem minden, amire egy színésznek ügyelnie kell, mert bájos hobbiból megélhetéssé vált. Milyen az, amikor az ember mindent, de mindent felad valamiért, de az a valami is kicsúszik a lába alól?

Vagy hogy – főleg! – kiderüljön, milyen ember az író, aki saját maga szerint csak „bágyadt, puhány és mindig engedelmes”, nincs saját akarata, és mégis szeretik a nők: mert ez a leírás túl megengedő, eufemisztikus kell, hogy legyen egy két vasat a tűzben melengető, se ide, se oda nem hűségese alaknak, akinek valami része biztosan van egy kisgyerek halálában is. Hogy hogyan keményedik meg egy naiv kislány, és hogyan törik meg egy nagyszony. És közben – mert Kiss Csaba, ha már Csehov átnyújtotta neki figuráit, érthető módon nem elégedett meg egy Nyinával és egy Trigorinnal – arra is vetül némi fény, mennyire van része a jobb híján a házasságba menekülő Másának a boldogságból, és hogy milyen annak a Trepljovnak a jelleme, aki feltette az egész életét arra, hogy loholjon az őt fel nem vevő szekér után.

Csehov nem azért nagyszerű szerző, mert még abban is ezer dráma van, amit meg sem írt, de kétségkívül ez is része a zsenijének. Még a légtelen teréből is dráma születik, ha van, aki megírja. És Kiss Csaba színdarabja a nagy ötleten és az érdekes gondolatkísérleten kívül színházi közönségnevelési eszköz is, nem először a szerző Sirály-praxisában. Miskolci színházigazgatóként azzal kísérletezett, hogy szembemenve a megszokott rizikókerüléssel, egy évadon belül két felfogásban vitték színre a Sirályt, hogy a közönség a saját bőrén érezze, a színház mennyivel több, mint egy-egy történet cselekménye. Most olyan eszközt ad a színházak – először a tatabányai – kezébe, amellyel a hihetetlenül sokat játszott Sirály közösségét lehet a szó mindenféle értelmében megfogni: ahol az egyik évadban műsoron volt a Sirály, ott még egy évig fent lehet tartani a közönség gondolkodni vágyását. Mert ahol volt Sirály, ott érdemes visszamenni a *Nappalok és éjszakákra* is.

Kovács Bálint

Szereplők

Irina Arkagyina – (férje után Trepljova), híres moszkvai színésznő

Borisz Alekszejevics Trigorin – sikeres író

Nyina Zarecsnaja – kezdő színésznő

Kosztya Trepljov – Arkagyina fia

Dorn doktor – vidéki körorvos

Mása – Trepljov szerelme

Boy, Fiatal díszítő, Segéd, Sírásó

Öreg díszítő, Gagavadze bácsi, Sekrestyés

Első felvonás – szeptember

A garni

A Szláv Bazár nevű olcsó szálló harmadik emeleti tetőszobája. Az ablakon át az utcára, illetve rézsútosan a kerthelyiségre látni, ahonnan késő éjszakáig moldvai cigányok tamburinos, harmonikás zenéje szűrődik fel. Harsány, piros-zöld huzatú bútorok, keleti vörösréz díszek a falok. Durva szálú tarka szőnyeg borítja a fénytelen padlót. Nyikorog, ha nincs is oka. A tákolt bútorok közül kiemelkedik egy magasra púpozott francia ágy, mint egy vezérhajó az óceánon. A víz nem jön fel a harmadikra, háromlábú mosdótál áll a sarokban. A toalettet vederral kell leönteni, a szállodafiú viszonylag rendszeresen megtölti. Olcsó luxus – ez a Szláv Bazár ars poeticája. A harmadikra ebből már kevés jutott.

Nyílik az ajtó. A bő nadrágot, vörös bársonyfezt viselő Boy előreengedi Nyinát. Alig férnek el a szűk ajtórésben. Vánkosnyi bőrdöngőt hoz a nyomában. Az asztal mellé teszi.

Nyina riadt. Másfél óráig jött az állomástól a Bazárig. Mindenütt emberek, lovaskocsik, hatalmas terek, templomok, több emeletes házak, óriási tömeg, idegen hömpölygés. Nyina fáradt és zavarodott. Alig mer belépni a szobába. Áll az ajtó mellett. Meglepi a szűk tér, az alacsony mennyezet, a színek tobzódása.

Körülnéz. Nem mer semmihez hozzáérni. Olyan idegenséget érez, amilyent még soha nem tapasztalt életében. Mit keres ő itt? Kik ezek, akik tolongva, sodródva, lökdösődve körülveszik. Mit akar ez a Boy, aki előtte áll és őt nézi. A Boy nem pénzt vár. Élvezi a lány zavarát, vidéki riadtságát. A Boy mulat.

BOY   (a szobára) Na! Milyen?

NYINA   Kicsi... nagyon kicsi.

- BOY Ez?! Már hogy lenne kicsi? A legnagyobb szobánk ezen a szinten.
- NYINA Hányadik ez?
- BOY A harmadik. Nézzen ki bátran! Ne féljen! Ha jobbra néz, a kertvendéglőt is látja. Egész éjjel mulatnak ott, ne féljen!
- NYINA *(kinéz)* És az utca! Istenem, mennyi nép!
- BOY Hol?! Ne vicceljen már! Alig lézengenek páran. Majd délután! Amikor megindul a tömeg!
- NYINA És van még fölöttünk is?
- BOY Nincs. Ez a tetőtér. Nyáron izzaszt, télen fagyaszt.
- NYINA Hát... én csak egy-két napot leszek itt. Legfeljebb egy hetet. Nagyon drága nekem ez a szálloda.
- BOY Ez drága? Menjen már! Ez a legolcsóbb a környéken.
- NYINA Bocsásson meg, nem akartam megbántani. Csak nekem drága, úgy értettem, másnak biztosan olcsó. Ne haragudjon.
- BOY *(értetlenül nézi egy ideig)* Ha szüksége van rám, csöngessen. Itt, ni! *(mutatja)* De ne húzkodja minden semmiségért, a földszintről jövök. *(indul)*
- NYINA Kérem! *(Boy visszafordul)* Bocsásson meg! Hogy hívják? Olyan nehéz név nélkül beszélni valakihez.
- BOY Michel.
- NYINA Misel?
- BOY Mihail. Misa. A szállodás-szakma miatt Michel.
- NYINA Ja, értem: Misa! Persze. Így hívták a lovászunkat is. Misa Szofronics. Nem ismeri, ugye?
- BOY Nem hinném.

- NYINA Ne sajnálja. Rosszféle, pimasz ember. A lovak se szerették, egyszer meg is harapta az egyik. *(elneveti magát)* Persze, honnan is ismerné, egy ekkora városban. Bizonyára a falunkról sem hallott: Melihovo!
- BOY Nem, soha.
- NYINA Pedig nincs messze a várostól, Sztarie Kuzmenkitől. Arról csak hallott.
- BOY Miről?
- NYINA Sztarie Kuzmenkiről! Ott járásbíróság is van.
- BOY Mondja, honnan csöppent maga ide, a holdról? Amióta élek ki nem tettem a lábam Moszkvából, mi közöm nekem a maga lovászához meg járásához.
- NYINA *(megsértődik)* Én se tettem ki soha a lábam Melihovoból, de azért tudok ezt azt Moszkváról!
- BOY Jó, jó, persze! *(nevetve indul kifelé)*
- NYINA Misa! Vagyis Misel! Bocsásson meg! Kérdeznék valamit. Értesítenem kéne valakit, hogy megérkeztem, itt vagyok. De hogy találom meg ebben a hatalmas városban?
- BOY A címét tudja?
- NYINA Persze! Itt van. *(kotorász a táskájában)*
- BOY Adjon fel egy táviratot. Fél órán belül megkapja. Házhoz viszik neki.
- NYINA Táviratot? Hogyan?
- BOY Mutassa a címet!
- NYINA Tessék! Molcsanovka, Groholszkij ház.

- BOY   Ja, az nincs is olyan messze. Nos, írja le ide, hogy mit szeretne üzeni, adjon egy rubelt és én elintézem.
- NYINA   Értem. Tehát a cím: Borisz Alekszejevics Trigorin
- BOY   Az Alekszejevicsset hagyja el, az kidobott pénz.
- NYINA   Az író! Tudja, a híres író. Trigorin!
- BOY   Soha nem hallottam!
- NYINA   Az hogy lehet!? Itt él Moszkvában és nem hallott róla? Tessék: ezt ő írta! „Nappalok és éjszakák” *(előveszi a táskájából)* Ezt sem ismeri?
- BOY   *(nevet)* Nappalok és éjszakák? Az nekem egészen mást jelent! Egy ilyen könyvbe bele se férne! No, írja gyorsan, várnak odalent
- NYINA   *(ír)* Ezt bárki elolvashatja?
- BOY   Nem bárki, csak én, a postás, a távírász, a másik postás, a ház portása, ha van.
- NYINA   Értem! Akkor csak annyit, hogy: „Megérkeztem. Várlak.” *(Misa indul)* Várjon! *(gondolkozik, kihúz egy szót)* „Megérkeztem.” Ennyi.
- BOY   Ezt meg fogja érteni?
- NYINA   Igen. Remélem.
- BOY   A szálloda címét azért írja oda. Hotel Szláv Bazár, harmadik emelet 67. Hogy ne körözzön itt a folyosókon, mint egy kísértet.
- NYINA   *(nevet)* Tessék, a rubel.
- BOY   Nem írja alá?
- NYINA   De! *(ír, közben mosolyog)*

- BOY   Sirály!? Ne butáskodjon! Írja oda rendesen a nevét. Rejtjelezett üzeneteket nem vesz el a posta. Tilos nekik.
- NYINA   Jó, értem. Akkor írom azt, hogy Nyina... Nyina Zarecsnaja...
- BOY   A Zarecsnaja pénzkidobás. Egy szó öt kopek!
- NYINA   Nem baj! Jó lesz így.
- BOY   Máris repülök. *(diszkrét sirályhanggal nevetve el)*

Ahogy a Boy kimegy, Nyina mintha valami láthatatlan nyomástól szabadulna – fellelegzik. Körülnéz a szobában, kinéz az ablakon, fel-alá járkál a tényérnyi szobában. Hirtelen eszébe jut a könyv. Fellapozza a kedvenc részt.

- NYINA   „De szép maga! Ó, micsoda boldogság arra gondolni, hogy hamarosan találkozunk. És megint látom majd ezt a csodás szemet, ezt a kifejezhetetlen, gyönyörű, gyengéd mosolyt... ezeket a szelíd vonásokat... ezt az angyali tisztaságot... Édesem! – *Hosszan tartó csók* ” – *(Makai Imre fordítása)* Óh, ha én ezt egyszer színpadon eljátszhatnám! És miért ne!? Minden lehetséges! Reggel még Melihovoban ébredtem, fogalmam sem volt, hogy utazom. És tessék! Itt állok Moszkvában – és csak úgy táviratozok! Hamarosan belép ő! Az én emberem! Borisz Alekszejevics Trigorin! Hogy is mondta: „Ritkán találkozom fiatal lányokkal, fiatalokkal és érdekesekkel!” *(suttogva, izgalommal)* Hát itt vagyok! Siess, szerelmem!

Az ablakhoz lép, kinéz rajta.

- NYINA   Vajon melyik irányból jön? *(hirtelen rádöbben)* Jézusom, mindjárt itt van, és én meg ki sem pakoltam, át sem öltöttem! *(kapkodni kezd, bőrdöndje kiborul, a fején át lerángatott kis blúz beleakad a hajába, cibálja – rángatja)*

Belép Trepljov. Feldúlt, vértelen arc. Talán ivott is. Mozgása bizonytalan. Mása áll mögötte, a karját fogja. Támogatja, vagy épp visszafogja. Egymáshoz szorulnak a szűk ajtórésben.

TREPLJOV Hát itt vagy?

Nyina ijedten próbál kikeveredni a ruhájából. Maga elé ránt egy blúzt, de felvenni már nem tudja.

TREPLJOV Nyina Zarecsnaja! Egy moszkvai garniban? *(köp)* Félmeztelenül! *(fájdalomtól, sértettségtől akadozva)* Utána jöttél, mi?

MÁSA Hagyd, Kosztya! Mi értelme ennek? *(húzná kifele)* Gyere! Még elérjük az esti vonatot...

TREPLJOV Nem! A szemébe akarok nézni! Neki is! Meg a másíknak is, anyám szeretőjének!

Kitépi karját Mása kezéből, hosszan, szó nélkül nézi Nyinát.

TREPLJOV Emlékszel, mit mondtam neked tavaly nyáron? Amikor a tó mellett feküdtünk. Rajzottak a csízek! Akkor csókoltál meg először. Emlékszel?

NYINA Igen...

TREPLJOV Arra is, amit mondtam?

NYINA *(bólint)*

TREPLJOV Hogy nem hagylak el soha!

MÁSA Mi értelme ennek? Nem szeret már, látod. Mást szeret! Kérlek, Kosztya! Menjünk innen!

TREPLJOV Soha, amíg élek! Itt leszek mindig! Bármerre mész, megyek utánad. Ha megfordulsz az utcán, ott leszek mögötted! Ha kinézel az ablakon, ott fogok állni, szemben, a hársfa mellett! Ha esik, ha fúj!

Csend.

NYINA Megkérhetlek, hogy fordulj el!

Trepljov értetlenül nézi, elfordul. Nyina felkapja a blúzát, megigazítja a haját.

- NYINA Most érkeztem. Fél órája sincs, láthatod... Ki sem csomagoltam.
- TREPLJOV És?! Mit bizonyít ez? Minden az arcodra van írva!
- NYINA Ki akarom próbálni.
- TREPLJOV A Szláv Bazárt?
- NYINA A színházat. Anyád is azt mondta "Ilyen külsővel, ilyen hanggal... nem szabad falun maradni!"
- TREPLJOV Hazudsz, Nyina! *(felveszi a könyvet az ágyról)* „Nappalok és éjszakák” Itt a te titkod! De kerüljön csak a kezem közé!
- MÁSA Igaza van Kosztyának. Tudod, miféle alak ez!? Utolsó nap együtt reggeliztünk. Ittunk is, rendesen. Milyen kedves, közvetlen ember, gondoltam. Azt mondta, „én nem ismerem a fiatal lányokat” – közelebb jött hozzám, és először csak barátilag, mintha véletlenül lenne, megölelt... majd egyre közelebb húzott magához. Éreztem, hogy...
- NYINA Menjetek ki!
- MÁSA Gondoltam magamban, miért ne... jóképű, jó illatú, szép férfi! Miért ne?!
- NYINA Takarodjatok!

Kopognak. Boy áll a küszöbön.

- BOY Bocsánat! *(Nyinának)* Egy úr van odakint. Ezt küldi. *(kezében egy kis fehér csokor)*
- NYINA Máris itt van?! Istenem!
- TREPLJOV Megjött az úr! A kis csokorkával! Akkor engedd be! Hadd jöjjön!

Belép Dorn. Kalapban, könnyű sétatálcával. Moszkvában is megőrizte kívülállását, sajátos időtlen eleganciáját.

- TREPLJOV   Doktor úr! Maga... itt? De hogyan? Miért?
- DORN   A kolera miatt. A járványügyi hivatal itt van a szomszédban. Mindig itt szoktam megszállni. És mit látok a vendégkönyvben két névvel fölöttem? Nyina Zarecsnaja. A mi kis Nyinának...
- TREPLJOV   Bocsánat, de én ezt most... Engedjen, kérem! *(félrelöki az orvost, kiszalad, léptei hosszan dübögnek alá a lépcsőn)*
- DORN   *(Másához)* Mi ütött belé?
- MÁSA   Mintha nem tudná!? *(kiszalad, hangja kintről „Állj meg, Kosztya! Várj!”)*

Dorn becsukja az ajtót. Megfordul. Nyina a bőröndjét próbálja összeszedni.

- NYINA   *(zavarban)* Bocsásson meg, nemrég érkeztem. Ki sem csomagoltam...

Dorn nézi a blúzokkal, szoknyákkal küszködő Nyinát. Derekán frissen feszül a ruha, mikor az alsó polcokra pakol.

- DORN   Azt hiszem, én vagyok az utolsó... aki még nem próbált a maga lelkére hatni.

Nyina nem felel. Pakol.

- DORN   Nyina! Szeretném, ha meghallgatna. *(Csend)* Ne kezdjen ezzel az emberrel!
- NYINA   *(zavartan)* Ezt honnan veszi?
- DORN   *(feszült)* Elöttem nem kell mentegetőznie! Ez az ember elkábította, megetette magát! Ez egy hitvány ember! Ide hozza magát ebbe koszos garniba. Tudja, kik járnak ide!? Hogy nem szégyelli magát!
- NYINA   Maga nem ismeri őt! Ez az ember boldogtalan. Belefáradt a hírnévbe, a sikerbe, ebbe a hazug helyzetbe...

DORN *(belevág)* Elég! Magával nem lehet beszélni! Mint egy gyerek!

Nyina sápadtan, remegve ül az ágyon.

DORN Magának nem mondták... de én voltam az édesanya mellett az utolsó percekben... gyermekági szepszis, vérmérgezés... tehetetlen voltam. Néztam azt a gyönyörű nőt, amint fehéren feküdt a párnán. Már alig tudott beszélni... fogta a kezemet, szorította... szinte suttogva: „vigyázzon rá... úgy félttem...” Az édesanya miatt kérem, hallgasson meg! Ez egy kétségbeesett, gyenge ember! Nem a legjellemesebb fajtából. *(Csend)* Kérem! Nagyon kérem, ne találkozzon vele!

Nyina ül az ágyon. Maga elé néz. Lassan mondani kezd valamit, előbb csak magának, mintha felidézne. Aztán tisztán, és józanul. Hangosan.

NYINA „... minden élet, minden élet, minden élet befejezte szomorú körforgását, és kihunyt... emlékszik? Nyáron, Kosztya darabjában: „a cserebogár sem zúg már a hársfaligetekben... a darvak nem ébrednek nagy krúgatással a réten” *(Makai Imre fordítása)*. Akkor találkoztunk... soha nem láttam addig. De ismertem az írásait. Ültem a kövön, a tó közepén, fáztam... olyan egyedül voltam, mint színész még soha! Hallottam Irina nevetését.”Mikor kezdik már?!” És akkor megéreztem a tekintetét, ahogy néz! Elkezdtem mondani a szöveget... teljesen átjárt, hatalmába kerített, hogy tetszeni akarok neki! Szinte felemelt! Ott ült, ahol maga, és én csak őt láttam! „Emberek, oroszlánok, sasok és foglyok... agancsos szarvasok... és mindazok, amiket szemmel nem lehet látni... minden élet, minden élet, minden élet...”

Arkagyina áll az ajtóban.

- ARKAGYINA Brávó! Lendületes, bátor, színes! *(nézi a teljesen megzavarodott Nyinát)* Miért néz ilyen meglepődve? Ezt a kis üzenetet kaptam. „Megérkeztem. Hotel Szláv Bazár, harmadik emelet, 67. Nyina.” Gondoltam magamban, milyen kedves, hogy értesít. Egy kislány a falumból. Nem hittem volna, hogy ilyen hamar találkozunk. És mi a szándéka?
- NYINA Tessék?
- ARKAGYINA Miért jött Moszkvába? Mi a terve?
- NYINA Dolgozni szeretnék... színésznő akarok lenni!
- ARKAGYINA Értem! És felugrott az első vonatra? Merész!
- NYINA *(alig hallhatóan)* Maga is bátorított! Hogy érdekes vagyok, a hangom is szép – ezt mondta...
- ARKAGYINA *(szó nélkül nézi, Nyina egyre nagyobb zavarban)*
- NYINA Én nem tudok többé otthon maradni!
- ARKAGYINA És feljött a Szláv Bazárba?
- NYINA Ez a legolcsóbb... ezt ajánlották.
- ARKAGYINA A szülei tudják, hogy itt van?
- NYINA *(rémülten)* Nem! Isten ments!
- ARKAGYINA Értem! Szóval megszökött... nem szólt senkinek. *(figyelmesen nézi a lányt)* Látom, nagyon elszántad magad. Bármit megtennél, hogy színésznő légy...
- NYINA Bármit! Öltözőben, vagy raktárban is ellakok. Megcsinálok bármit, takarítok, főzök, nincs az a munka, amit nem...
- ARKAGYINA *(hosszan nézi, nem szól)*
- NYINA *(suttogva)* Segítsen nekem, nagyon kérem!
- ARKAGYINA Csak azt nem értem, ha hozzám fordulsz, miért Borisznak címzed a táviratot. *(mutatja)*
- NYINA *(átveszi, forgatja)* Hát... igen.
- ARKAGYINA Ha nekem szántad. *(mutatja Dornnak a cetlit. Hirtelen Nyinához fordul)* Nézd, kislány! Én hiszek neked. És segíteni fogok. Sok mindenkit ismerek... Nem! Én mindenkit ismerek! Be foglak ajánlani néhány helyre, meghallgatnak, és ha látnak jövőt benned, a kedvemért felvesznek

- segédszínésznek, kórustagnak. De cserébe azt várom el tőled, hogy ne nyúlj olyasmire, ami nem a tied! Egy középkorú férfi könnyen megmámorosodik a rajongásától. Olyan, mint a részegség, másnapra kialussza az ember – némi fejfájás és savanyú lehelet marad utána. Megértetted!?
- NYINA   ÉN... kérem... én soha nem bátorítottam Borisz Alekszejevicsset!
- ARKAGYINA   Ne hazudj! Ez talán a polcról esett az ölébe *(előveszi a medált, mutatja Dornnak)* „Nappalok és éjszakák, 121. oldal 11. és 12. sor”
- DORN   A saját regényéből. Nagyon szellemes! *(veszi a kötetet, lapoz)*
- ARKAGYINA   „Ha kell neked az életem, gyere érte és vidd!” – valami ilyesmi
- NYINA   *(arca szégyentől vörös)* Bocsásson meg... kérem!
- ARKAGYINA   Én nem akarom ezt a kis flörtöt túlságosan felfújni. Én is rajongó természet vagyok! Ebből élünk, kicsikém! *(megsimogatja az arcát, a szemébe néz)* Én hajlandó vagyok elfelejteni, mint egy nyári horgászkaland emlékét... ha te is kitéped a szívedből. Gyökerestől! De vigyázz, ha becsapsz, ha az én Boriszomat a legkisebb reménnyel is kecsgetted, nincs színpad Oroszországban, ahova elbújhatnál előlem. Megértetted?
- NYINA   Nem fogom...
- DORN   Micsoda ária! Mint az operában. *(kezet csókol)* Ez lenyűgöző volt!
- ARKAGYINA   Hát igen, ezt-azt felszed az ember a pályáján! *(felnevet)* Úgy megéheztem, doktor. Nem vinne el vacsorázni?
- DORN   A Dervist ismeri?
- ARKAGYINA   Nocsak! Maga mutat nekem újat Moszkvában?
- DORN   Két éve nyílt a Tverszkáján, egy lakásban. Egy kasmír étterem, Észak-Indiából! Van egy delikatesz, mintha magának találták volna ki. Töltött vadpáva!
- ARKAGYINA   Gúnyolódik?

DORN Mondom, hogy vad! Maga pedig a legpompásabb domesztikált páva, akit bársonyfüggöny valaha látni engedett!

ARKAGYINA Húsz év alatt semmit nem változott a humora. Se nem romlott, se nem fejlődött. Elképesztő alak! *(nevetve belekarol)* Vezessen!

NYINA A fia is itt van! A járdán, a hárs alatt.

ARKAGYINA *(megnézi)* Biztosan Boriszt várja. Megérdemelne egy jó verést! *(Dornnak)* Van itt másik kijárat is? Semmi hangulatom Kosztyával találkozni. *(kimennek)*

Nyina egyedül. Leül a székre. Értetlenül néz maga elé. Hogy került ilyen helyzetbe? Ő a tiszta lány. A sirály. Hazudik, csal, más nő férjéről ábrándozik! Szemét elfutja a könny. A távirat hátára ír.

NYINA Kedves *(kihúzza)* Borisz Alekszejevics! Röviden írok... ez az utolsó levelem. *(letépi, eldobja, új sort kezd)* Ne keress! Nem akarok többé találkozni veled... *(sírni kezd, fekszik a púpos ágyon, arcát a párnába temetve.)*

Trigorin belép. Arca vörös a dühtől.

TRIGORIN Hogy lehetsz ilyen ostoba?! Nyílt táviratot lakásra?! Hát észnél vagy? Mindent elrontottál!

Nyina odaadja a levelet. Nem néz Trigorinra.

NYINA Többé nem találkozhatunk! Nem lehet... Nem szabad!

TRIGORIN Menjek el?

NYINA *(nem felel)*

TRIGORIN Nyina, nézz rám!

NYINA *(csomagolni kezd. Csend, csak a ruha susogása)*

TRIGORIN Úgy vártam, hogy lássalak! Egész nap rád gondoltam... Olyan gyönyörű a szemed! Mint a tó. Csupa könny!

NYINA Ne, nagyon kérem!

TRIGORIN Bezárom, nehogy jöjjön valaki. *(ráfordítja a kulcsot)*

NYINA Nem szabad! Nem találkozhatunk többé!

TRIGORIN Én nem tudlak elengedni. Elfáradtam, Nyina. Szeretnék megpihenni, mindent újra kezdeni! Tisztán, hazugság nélkül... Ne engedj el, ne küldj el, édesem!

NYINA Ne, kérlek! Ne! Olyan nehéz!

TRIGORIN Szeretlek! Semmi más nem számít! *(megöleli)* Édesem, gyönyörűm, szerelmem!

Nyina belekapaszkodik. Csók. Trigorin kigombolja a lány blúzáát, keze végigsiklik pihés gerincén.

Kopognak az ajtón.

TREPLJOV Nyina! Nyisd ki, kérlek! *(csend, újabb kopogás)* Bocsáss meg, elvesztettem a fejem! Kérlek Nyina! *(kopogás)*

MÁSA Nem akar látni, Kosztya, értsd meg! Ha nem szeret, akkor...

TREPLJOV Tudom, hogy bent vagy! Nem tudom elképzelni, hogy mi ketten soha többé!... Nyina!

BOY *(hangja)* Kérem, hagyják békén a vendéget!

TREPLJOV Muszáj, beszélnem veled! *(kopog)* Nyina! Kérlek, nyisd ki.

MÁSA Legyen egy kis türelemmel! Megyünk már!

BOY Azonnal hagyják el az épületet, különben rendőrt hívok!

MÁSA Gyere, Kosztya... *(távolodnak)* Ha nem látod egy ideig, elfelejted és megnyugszol!

Csend.

TRIGORIN Mennem kell. Ez nagyon veszélyes így

NYINA Visszajössz még? Egész éjjel várni foglak!

TRIGORIN Nem! Itt nem találkozhatunk, tiszta átjáróház! Holnap reggel a Boy átvisz egy másik helyre. Légy kész!

NYINA Hová?

TRIGORIN Bérelek neked egy kis lakást, egy szobát, amit csak mi ketten ismerünk.

NYINA És Irina? Megígértem neki, hogy...

TRIGORIN Nagyon kell vigyáznod! Soha, senkinek! Megértetted?

NYINA Úgy félek, Borisz!

Trigorin hallgatózik.

TRIGORIN Vajon elment már?

NYINA Mikor látlak újra?

TRIGORIN Nem tudom. A legjobb lenne, ha két-három napig nem találkoznánk.

NYINA Három napig? Tudom, hogy itt vagy a közelben, és nem láthatlak!

TRIGORIN Nyina! Van egy ötletem! (*gondolkozik*) Mit mondott Irina?

NYINA Azt ígérte, hogy segít színpadra lépni... ha soha többé nem találkozom veled.

TRIGORIN (*óvatosan*) Mi lenne ha... őelőtte találkoznánk?

NYINA Előtte? Ezt hogy érted?

TRIGORIN A próbán. Amikor megmutatja neked, hogyan kell játszani. A nagy tragika „a tehetséges vidéki kislánynak”. Ilyenkor én is ott lennék...

NYINA De miért?

TRIGORIN Hogy a saját szemével lássa, nincs közünk egymáshoz! Hogy nem szeretsz már.

NYINA És akkor kettesben mi nem is találkozunk?

TRIGORIN De! Egy-két hét alatt elalszik a gyanú. Azt ki kell bírni! Irina folyton jön-megy, barátnők, büfék, premierek, mindenféle színházi önünneplés. Ha óvatosak vagyunk, sokat lehetünk együtt. De vigyázz, a szemed rebbenéséből is olvas! Mindent lát!

NYINA Ez annyira hihetetlen, Borisz!

TRIGORIN *(elmosolyodik)* Ez az első szereped: „karrierje érdekében szerelmét feláldozó lány”. Micsoda zsáner!

Nyina feszült. Nézi a férfit. Trigorin az ajtóhoz lép.

NYINA Hogy mész el? Trepljov odalent vár a járdán!

TRIGORIN *(kinéz az ablakon. Látja a fiút.)* Menj előre! Követni fog téged. Pár perc múlva indulok én is.

NYINA *(felveszi kis nyári kardigánját, megcsókolja Trigorint)* Minden éjjel várni foglak. Minden éjjel, minden nap. *(kimegy. A férfi bezárja az ajtót.)*

TRIGORIN Mennyivel erősebb az élet, mint a színház! Nincs az a regény, ami a nyomába érne! *(belelapoz az ágyon heverő könyvébe)* Szó, szó, szó! Ezt kéne megírni, ami történik, nyersen, költészet nélkül. A két nőt, ahogy egymásnak feszül! Jó téma! A férfi nem jelenik meg. Ez a nők harca, férfinek ebben dolga nincs. *(gondolkodik)* Szeretők. Ez jó cím! Egyszerű, titokzatos, nyílt. Semmi több. „Szeretők”. Itt játszódik, egy ilyen szobában. Egy garniban. Ágy, fotel, mosdótál a sarokban. Bűnös és édes. Mint a szerelem... Vajon mi a vége? *(belegondol, nevet)* Ez egyre izgalmasabb! Két hét alatt megírom az első részt, aztán majd a próbák alatt kiderül... Élőben! Nem szólhat egy szót sem! Hiszen minden a színpadon zajlik, a szeme előtt. *(Kinéz az ablakon)* Követi. Nagyon helyes. Csak óvatosan, veszélyes játszma ez.

Résnyire megnyitja az ajtót, kinéz a folyósóra. Kimegy.

Oldalról két díszítő munkás érkezik, lomha lelkesedéssel behoznak egy felcsavart vörös függönyt. Egyikük kimegy a létráért, a másik óvatosan letámasztja a függönyt.

Második felvonás – január

A díszlet

A színpadon a Szláv Bazár tetőtéri szobája. Elnagyoltan, jelzésszerűen, ahogy főpróbahét előtt lenni szokott.

NYINA *(otthonosan, jelmezben, egyik kezében teával, másikban a példánnyal jön)* Kicsit siessenek, kérem! Mindjárt kezdődik a próba, és maguk csak most jönnek!

ÖREG Ne aggódjon, kedves! A rendező úr sincs itt. A művésznő pedig mindig késik egy kicsit.

FIATAL Kicsit?!

NYINA *(élesen)* Kérem, kerülje az ilyen megjegyzéseket. Nem tartozik magára! Az ágyat tegyék át oda, és fordítsák el! Ahogy a rajzon van. A szekrényt meg ide, igen, úgy egészen a falhoz... Az ablakot pedig tegyék át a túloldalra.

ÖREG Múlt héten épp így volt!

NYINA Most miért mondja? Bosszantani akar? Múlt héten itt volt a szekrény és ott az ágy!

ÖREG Hétfőn. De szerdán átrendeztük – pont ugyanígy.

NYINA Akkor most jelöljék le, és többet nem nyúlunk hozzá.

FIATAL *(krétával vonalakat rajzol)* Meg lett ez beszélve a rendező úrral?

NYINA Meg. Tegnap este a próba végén. *(elhallgat)* A jelmezeket meghozták?

ÖREG Kint vannak a ruhás ládában.

NYINA Hozzák be, látni akarom! Siessenek! *(kimennek)* Úh, a jelmezek is megvannak, a díszlet kész – csak mi nem állunk sehogy! *(táskájában az óra)* Mindjárt negyed hét!

ÖREG Kinyissuk?

NYINA Vegyék le a tetejét. A ruhákat majd kiszedem én.

FIATAL Az öltöztető nem fog örülni. Nem szereti, ha a színészek hozzápiszkálnak.

NYINA Miért nincs itt? Borisz megmondta, hogy a próba alatt mindenkinek itt kell lennie!

Kinyitják a ládát. Felcetlizve, zizegős selyempapír alatt fekszenek a jelmezek, egymás alatt, mint családtagok egy régi kriptában.

NYINA De gyönyörű! Segítsen, fogja meg! Akasszuk fel ide! Milyen anyag ez! Selyemtaft! Mint a vér! De szép! Ha ebben elindul az ember, megfordul – és taps!

ÖREG Jól áll magának.

NYINA Ez Arkagyina művésznőé. Ez meg a gyászruhája! De gyönyörű! Istenem! Ez nem is fekete. *(közelebb lép a lámpához)* Nem bizony, ez mélylila – olyan mély, hogy szinte beleszédül az ember! És hozzá ez a fekete róka! Meg ez a kucsma! Csillogó asztrahán. *(Kiakasztja egymás mellé, mint a szerepeket. A díszítők élvezettel nézik)*

FIATAL És a magáé?

NYINA Ez, ami rajtam van.

FIATAL Ez? Ez nem is jelmez! Ez ruha.

NYINA *(nevet)* Ahá! Semmi kis kartonruha. Én egy szegény, vidéki lányt játszom. Ez az egy ruhám van. Erről szól a darab.

FIATAL Soha nem mossa ki?

NYINA Az életben kimosnám, de a színpadon nem lehet. *(nevetnek)*

Érkezik Trigorin nagy elánnal, köteg újsággal a hóna alatt. Ledobja a kabátját. A lapokat kiteríti az asztalra.

TRIGORIN Vigyék ki a létrát! A függönyt tegyék el innen. Húsz perce zajlik a próba, és maguk itt vakaróznak. Nem bírják megtanulni, hogy hat óra, az hat óra!

FIATAL *(félhangon)* A művésznő sincs még itt.

ÖREG *(dühösen)* Fogd be a szádat! *(meghajlik Borisz felé)* Már itt sem vagyunk, kérem! *(kifele menet, félhangosan: Elment az eszed!? Azt akarod, hogy kirúgjanak?)*

NYINA *(halkan)* Mi történt? Olyan feszült vagy! *(odalép hozzá)* Meg se csókolsz?

TRIGORIN Pszt! Kint vannak!

NYINA *(a szekrény mögé húzódik)* Gyere, itt senki nem lát! Kérlek! ... Csak egy kicsit! Zárd be az ajtót!

TRIGORIN Díszletajtón nincsen zár.

NYINA Akkor ideteszek egy karosszéket! *(gyorsan odahúzza)* Úgy hiányzol! Egész éjjel várlak, reggel is, napközben is. *(behúzza a szekrény takarásába, ráfonódik)* Nem jön senki. Úgy kívánlak! Én tölgyfám, édes emberem!

TRIGORIN *(kibontakozik, kinyitja az ajtót)* Nehogy gyanút fogjanak. A világosító itt van?

- NYINA Beállította a lámpákat. Én is segítettem neki. Várj csak! *(odamegy a pulthoz)* Megfigyeltem, hogy csinálta. *(kapcsol)* Sötét. Fényár!
- TRIGORIN *(a rendezői asztalnál idegesen lapozza az újságokat)* Nem értem, mi ütött ezekbe! Három hét van még a premierig, és nézd meg: a Kommerszant, a Novosztji, a Gazeta Moszkvi, a nagy lapok mind: fényképes híradás! Trigorin új darabja a Malijban, Arkagyina, a nagy tragika jutalomjátéka, Trigorin és Arkagyina, ősbemutató a Malij kamaraszínpadán... Három héttel a bemutató előtt! Te érted ezt?
- NYINA *(nézi, forgatja)* Itt rólam is írnak. „Egy fiatal, ismeretlen táncosnő, bizonyos Zinaida Zapisznyaja.” De hát nem is így hívnak! Honnan szedik, hogy Zinaida? Micsoda butaság!
- TRIGORIN Nyilván Zinának olvasták a Nyinát.
- NYINA Ez olyan kiábrándító!
- TRIGORIN Helyesbíteni fogjuk, és akkor megjegyzik a neved. Egyébként el kéne gondolkoznod ezen a „Zarecsnajan”. Most még nem késő!
- NYINA Nem! Az én nevem Zarecsnaja! Nyina Zarecsnaja és kész! *(indulattal)* Tanulják meg!
- TRIGORIN Olyan gyönyörű vagy ilyenkor! Kipirul az arcod, és szinte tüzel a szemed! *(megcsókolja)* Úgy szeretlek!
- NYINA *(kisiklik)* Ne! Bárki ránk nyithat!
- TRIGORIN Nem jön senki. *(Csók)*
- NYINA De most mintha! *(Trigorin ijedten körülnéz)*
- TRIGORIN Nincs senki.
- NYINA Próba után ne menj el oly hamar.

- TRIGORIN Nem lehet.
- NYINA És ha én mennék utánad? Egész éjjel ott állnék a házatok előtt és nézem az ablakod!
- TRIGORIN De bolond vagy! *(visszatér az asztalhoz, nézi, forgatja az újságokat)*
- NYINA Olyan nehéz ez, Borisz! Tegnap este, amikor elmentél... megfogta a kezem, leültetett. Nem láttam az arcát, mert a fény mögötte volt. Éreztem, hogy könny van a szemében... de nem sírt. Hosszú csend után halkán, alig hallhatóan: „úgy gyűlölöm magam, hogy öregszem... és nem tudok semmit tenni ellene. Megszorította a kezemet, „te nem nevetsz ki, ugye? Te szeretsz engem.” Szólni sem bírtam, annyira meghatott!
- TRIGORIN Azért még nem kéne folyton késnie!
- NYINA Néha azt érzem, hogy mindent tud! Az ösztöneivel érzi, látja minden rezzenésünket!
- TRIGORIN Ugyan! Ne misztifikáljuk! Én annyira vigyáztam! Soha nem késtem, figyelmes és kedves voltam. Asztalnál, ágyban, mindenhol. Akkora alakítás volt, hogy bármelyik színészt lepipálok. Ne félj, ha gyanút fogott volna, attól már zengene a ház!
- NYINA Nem küldesz érte? Mindjárt hét óra.
- TRIGORIN Jönni fog! Csak eljätssza a primadonnát, ismerem én jól. *(előveszi a példányt, szétrakja a lapokat. Ki fog súgni? Mása hol?*
- NYINA A takarásban alszik. Olyan fáradt szegény. Egész éjjel beszélgettünk... Képzeld, teljesen kiábrándult Kosztyából. „Mintha soha nem is szerettem volna” – azt mondta. Szerinted lehetséges ez?

- TRIGORIN Nem tudom, nőknél ez hogy van. *(példánnyal a kézben lejár egy részt, gondolkodik. Berajzolja.)*
- NYINA Borisz!
- TRIGORIN Tessék.
- NYINA Van valami... *(elhallgat)* De nem akarlak most próba előtt...
- TRIGORIN Mondjad csak... figyelek.
- NYINA *(belekortyol a hideg teába)* Ilyen még soha nem fordult elő.
- TRIGORIN Micsoda? *(arrébb teszi a széket, berajzolja)*
- NYINA Mindig a negyedik héten szokott... kislány korom óta. És most semmi.
- TRIGORIN De mi?
- NYINA Hát, a... tudod, a havi... izé
- TRIGORIN Mióta?
- NYINA Tízedik napja. Mása azt mondja, hogy ez semmit nem jelent. Az izgalom, a próbák. Volt olyan, hogy neki teljesen kimaradt. Egy egész hónapig. Mit gondolsz?
- TRIGORIN Ördögi naptár ez! Elindul a testedben egy sejt, duzzad, dagad, napokon át. Aztán magával ragadja a vér. Tisztulás! A semmi születése. Aztán egyszer csak kimarad. Csend. És ott bent, a test forró mélyében megfogant valaki. Egy sejt, négy sejt. És már dobog is a szíve. Félelmetes!
- Csend*
- NYINA Tudom, hogy egy gyerek neked most...
- TRIGORIN *(hallgat)*
- NYINA Ha akarod, megszülöm, és egy ideig nem találkozunk. Mása mindenben segíteni fog. Nem érzem teljesen jól magam.

Szédülök. Tegnap rám jött próba közben, úgy megijedtem, hogy Arkagyina észreveszi. Anya is ilyen volt. Nagyon nehezen szült, három magzat holtan. Én maradtam meg egyedül... csak én.

TRIGORIN Van más út is

NYINA Nem akarom.

TRIGORIN Ez megtöri a pályádat. Színpadra sem léptél, máris szülsz!

NYINA Mindent átgondoltam, szerelmem! Tudom, milyen nehéz neked, de én majd mindenben alkalmazkodom hozzád. Melletted leszek, ha kell – és elmegyek, ha terhedre vagyok. Emlékszel: „ha valaha kell majd neked az életem, csak gyere érte...” Úgy szeretlek! Soha nem hagylak el, soha!
(megcsókolja)

TRIGORIN Nyina! Most nem szabad elvesztenünk a fejünket. Ül le egy kicsit! *(leülteti, kinéz, hogy nincs-e oldalt valaki)* Én minden pénzemet ebbe a darabba tettem, én fizetem az embereket, a díszletet, jelmezt. Egy vagyonba került. Három hét múlva bemutató, utána évad végéig van még három és fél hónap. Az jó esetben huszonöt–harminc előadás. Nyina, ezt nekünk végig kell csinálnunk! Nem lehet rosszul lenni, játszani kell! Bővebbre szabatom a ruhádat, hogy ki lehessen engedni, a verekedést, a földön való jeleneteket kihúzom. Mindent megteszek, de játszani kell! Senki sem vehet észre semmit. Ez a darab hatalmasat fog szólni, híre megy egész Oroszországban! Máris tele vannak vele a lapok! Neked neved lesz, színésznő leszel! De ha nem, akkor végünk van!
(Csend)

NYINA De bízol bennem, ugye?

TRIGORIN Persze! Gyere, próbáljunk. *(lapoz a példányban)* Vegyük azt, amikor a lány meg akar halni, abban sok mozgás van.

(Nyina megtépi a haját, kibontja a ruháját, és játszani kezdi az öngyilkos szcénát, a nagy halált, sok gesztussal, artisztikusan. Földre rogy.) Ezt a részt itt kihúzzuk...

Fájdalom a lány szemében. Ezt a jelenetet nagyon szerette. Megszólal egy harang, a templom órája.

NYINA   Hét óra. Ennyit nem szokott késni. Remélem, nincs valami baj?

Trepljov érkezik. Karcsúsított, fényes angolposztó kabát, fehér sál. Kalap. Nem néz senkire. Zavart, mint mindig, amikor Nyina és Trigorin együtt van. Arcán most némi elégedettség, mosoly.

TREPLJOV   Anyám lemondja a ma esti próbát.

TRIGORIN   Hogyhogy lemondja?

TREPLJOV   Nincs hangulata.

TRIGORIN   Hol van most?

TREPLJOV   Makarovánál, a Művész Színházban.

TRIGORIN   Próba alatt a Művészen?!

TREPLJOV   Helyett.

TRIGORIN   Három hét múlva premier, és ő a barátnéjával trécsel a büfében! Hát mit képzelsz az anyád!? Ha maga az atyaúr isten lenne, akkor sem viselkedhet így!

TREPLJOV   Megmondom neki. *(indul)*

- TRIGORIN   Állj meg! Ne mondj semmit! *(közelebb lép)* De reggel jön, ugye? A reggeli próbára.
- TREPLJOV   Nem tudom.
- TRIGORIN   Nézz a szemembe, kérlek! Jön vagy nem jön! *(feszülten)* Ne vigyorogj!
- TREPLJOV   A reggeli próbáról nem volt szó. A jelmezeket otthon szeretné felpróbálni. Vitesse haza neki, kérem. Ez az ő példánya? *(felveszi az asztalról)*
- TRIGORIN   Nem! A próba a színházban van. Semmiféle budoár-akcióba nem megyek bele! És mond meg neki, kérlek, hogy ha meg akarja buktatni a darabot, hát tessék! Buktassa meg! Nekem nem fogja a primadonnát játszani! Nézd meg, minden lap a Szeretőkről ír, akkora ügy ez!
- TREPLJOV   Igen. Ő szervezte.
- TRIGORIN   Mi?
- TREPLJOV   Ezt intézi napok óta, Szamojlova, Ljuzsina, Okszana Weisz mind! Csak úgy izzottak a vonalak!
- ARKAGYINA   *(hangja kintről)* Egy kis fényt kérek, olyan sötét van itt!

Belép Arkagyina. Bunda, illatfelhő, derű. Egész lényéből magabiztosság és esti nyugalom árad.

- TREPLJOV   Mama! De hát azt mondtad, hogy...
- ARKAGYINA   *(leinti)* Bocsánat, késtem egy kicsit. Le akartam mondani a próbát, de meggondoltam magam. Jobb, ha minél előbb tisztába tesszük, minek húzni. Az érzelmi részével nem

foglalkoznék. Pontosan tudom, mi zajlik a hátam mögött, színésznő vagyok, erre treníroztak.

TRIGORIN Képzeld, Irina! Hidd el... Esküszöm, hogy soha, semmilyen formában, semmilyen nexusom nem volt Nyinával. Egy fiatal színésznő, akivel együtt dolgozunk. Ennyi!

ARKAGYINA Igen?! *(odalép Nyinához)* Hol lakik, édesem?

NYINA Baszmannaja utca 12.

ARKAGYINA Lakást bérel ott?

NYINA Egy szobát. Különálló szobát. Alkóval.

ARKAGYINA Megkérdezhetem, mennyiért?

NYINA Tessék?

ARKAGYINA Hogy mennyit fizet a szobáért?

NYINA *(hangja elakad)* Hát én... még csak egy ideje... pár hete...

ARKAGYINA Értem, szóval nem tudja. Kivett egy lakást, de nem tudja mennyiért.

Trepljov felnevet, kajánul, elégtétellel.

TRIGORIN Én fizetem a jövődő gázsijából.

ARKAGYINA Kérlek, Borisz! Nem akarok erre a nivóra süllyedni! Hogy össze-vissza hazudozzunk egymásnak. *(Nyinához fordul)* Volt egy egyezés közöttünk. Én betartottam a magamét, végigasszisztáltam a bukdácsolásodat, próbákon át tūrtem rezzenéstelenül, hogy a férjem szeretője felmondja a szájába írt mondatokat. Nem hiszek benned. Csinos test,

helyes pofika. Ágyba talán jó, de színpadra kevés!
(Boriszhoz lép) Szeretném, ha lecserélnéd ezt a lánykát. Ma voltam a Művészbzen, Makarova megmutatta az összes fiatal színésznőt. Olyanok, mint a nap! A kis Olga Pruzsina, akitől te is odáig voltál. Nem tudod levenni róla a szemed. Egy hét alatt megtanulja a szöveget, én is segíték neki! Arkagyina és Pruzsina! Olyan bemutatónk lesz, hogy tombolni fognak.

TRIGORIN Nem... Azt nem lehet. Ezt nem tehetjük.

ARKAGYINA Ahogy akard. De én ezzel a kislánnyal színpadra nem megyek. Ne is lássam többé!

Csend.

Nos! Mi lesz?

Nyina némán áll a vörös függöny mellett. Lassan odajön Arkagyinához.

NYINA Csak egy szót, ha megengedi. *(elindul, megáll)* Én annyira küzdöttem ellene, percnyi nyugalmam nem volt! Hiszen tudtam, hogy nem lehet, nem szabad... *(elsírja magát)* Hogy bűnös, hazug dolog ez. És közben életem legszebb érzése... én még soha nem voltam ilyen boldog, és ilyen nyomorult, egyszerre! *(elfojtja)* De most nem rólam van szó. Irina, kérem, hallgasson meg! Az ember nem tehet arról, amit érez. Én láttam, hogy Borisz mennyit kínlódott – itt is akart lenni, és ott is! Magával! Nem akart fájdalmat okozni! Kérem! Meg kell bocsájtania neki! Ő nem tehet róla...

TRIGORIN *(halkan)* Hagyd abba, Nyina! Kérlek!

NYINA Sokszor napokig felém se nézett, olyan sápadt volt, mintha beteg lenne, hangja remegett. Kérdeztem tőle: „Nem szeretsz már!?” Higgyc el, mi el akartuk fojtani, ki akartuk

irtani magunkból... de ez ezerszerre erősebb nálunk! Ki tehet róla?

TREPLJOV Még most is őt véded?!

TRIGORIN Hallgass, Nyina! Elég!

NYINA *(ugyanott folytatja)* Volt, hogy egy hétig nem találkoztunk, csak a próbán. Hazamentem, bezárkóztam, hiába jött. Állt kint az ajtó előtt, hallgattam a lélegzését! Istenem! Azt éreztem, hogy meghalok!

ARKAGYINA Értem. Ezt úgy hívják, hogy szerelem. De mit vár el tőlem, édesem! Mit bocsássak én meg? És kinek?

NYINA Irina, meg fog érteni. Tudom! Érzem! Én még soha nem csalódtam magában. Emlékszik, amikor próba után megfogta a kezemet... Nekem nagyon korán halt meg az anyám... alig ismertem... bocsásson meg! Beszélék összevissza! Ne haragudjon! *(visszamegy az ágyhoz, lefekszik)*

ARKAGYINA Dehogya, mondja csak...

NYINA Ugyanazt az embert szeretjük... így hozta az élet...

ARKAGYINA Maga nagyon keveset tud az emberi lélekről, kedvesem, ha azt hiszi, hogy... *(elhallgat, látszik, hogy nincs jó replika, válasz erre a helyzetre)*

NYINA Kérem, bocsásson meg! Ne taszítson el!

ARKAGYINA És hogy képzeled ezt a gyakorlatban?

NYINA Mit?

ARKAGYINA A megbocsátást.

NYINA Ezt hogy érti?

ARKAGYINA Mi legyen Borisszal? Kié legyen? Megbocsátok és megkapom, vagy...

- TRIGORIN *(indulattal)* Hagyjátok abba! Úgy érzem magam, mint egy birka a vágóhídon.
- ARKAGYINA Te mentél oda, édesem, viseld el!
- NYINA Én megígérem, hogy nem találkozom veled.
- ARKAGYINA Szóval hazavihetem?
- NYINA Ahogy tetszik... a bemutatóig én semmi mással nem törődök, csak a darabbal.
- ARKAGYINA És te Borisz? Mit csinálsz? Hova mész? Vagy te sem foglalkozol mással a bemutatóig!
- TREPLJOV Elég, mama! Ez már cinizmus! Nem látod, miféle rothadt színjáték ez! Szégyelljétek magatokat mind! *(kiszaladna, de belebonyolódik a függönybe)*
- TRIGORIN Irina, tudod, hogy ez a darab nekem mennyit jelent. Bármilyen áldozatra hajlandó vagyok! Te mindig is nagystílű nő voltál...
- ARKAGYINA Olyan kicsinyes dolog folyton erre építeni!
- TREPLJOV Hagyd abba! Apával is ezt játszottátok folyton! Húzd meg, ereszd meg! Amíg mindenki rámeleg! Elég!
- ARKAGYINA Szerinted, mit csináljak?
- TREPLJOV Menjünk innen! Mire vársz még?!
- ARKAGYINA Menjek haza a fiammal, a nagyfiammal, aki még mindig szerelmes ebbe a kislányba. Szeretőm szeretőjébe! Micsoda bohózat! Látod Borisz, ez hiányzik a te darabodból: az élet! A buta, nyers élet! *(Nyinához)* És mi lesz a bemutató után? Meghajlunk, ti elmentek kézen fogva a Baszmannaja utcába, én pedig belekarolok a fiamba, és hazacsoszogok. „Holnap találkozunk! Jó éjszakát!” – igyunk egy kis lúgot a sikerre!

NYINA *(nehezen mondja ki)* Én szívesen elengedem Boriszt, ha ő is úgy akarja... de... *(elhallgat)*

ARKAGYINA De?

NYINA Van valami... Igazából az sem akadály... csak olyan nehéz lesz egyedül...

TRIGORIN *(halkan)* Elég, Nyina! Hallgass!

ARKAGYINA Nem értem. Mi nehéz?

TRIGORIN Irina! Ha vállalod a bemutatót, akkor öltözz át, és kezdjük el a próbát! Ha nem, hagyjuk ezt a cirkuszt!

ARKAGYINA Mit akart mondani, kedvesem?

NYINA *(nem néz senkire)* Évad végéig van három és fél hónap... huszonöt-harminc előadás, jó esetben. Azt le tudom játszani.

ARKAGYINA Ezt hogy érti?

NYINA Ha kissé bővebbre veszik a jelmezemet...

ARKAGYINA *(Trigorinnak)* Te érted ezt?

Trigorin a fénypulthoz megy, lekapcsolja.

TRIGORIN Minek égjen?

NYINA Azt hiszem, babám lesz... egy ideje késik

ARKAGYINA *(halkan)* Takarodjatok ki innen! *(Trigorinnak)* Csomagold össze a holmidat, és tűnj el! Mire hazaérek, semmi ne maradjon utánad!

Hozzávágja a példányt. Trigorin hátrál az ajtó felé.

ARKAGYINA   A Nappalok óta egy jó novellát nem írtál! Abból élsz, hogy a szeretőm vagy. A kutya sem ismerne már, ha én nem lennék. Takarodj innen!

TRIGORIN   A díszlet az enyém!

Trepljov felragad egy széket. Nyina sikít.

TREPLJOV   Nesze, vidd a díszletedet, *(utána dobja a széket)* a bútoraidat és tűnj innen! *(utána dobálja a könyveket, jelmezeket is)* Ezeket is! Az összeset!

Nyina kiszalad. Arkagyina magába roskadva ül, alig kap levegőt. Most érezni az eltelt éveket.

ARKAGYINA   Mindent megkapott... évekig hordoztam a tenyeremen! Ő meg gyereket csinál. A gazember! Az aljas!

Trepljov megöleli. Ülnek a földön tehetetlen. Mása jön. Kopog.

MÁSA   Bocsánat, itt maradt a ruhája... a takarója. Elvihetem?

Senki nem felel. Mása gyorsan összeszedi Nyina cuccait, ruhák, cipők, könyvek, kiskabát, takaró, párna. Ölnyi holmi.

TREPLJOV   Látom, be is költözött!

MÁSA   *(élesen)* Messze van a Baszmannaja utca. Félt hazamenni, ha későig próbáltak...

Trepljov odalép, segíteni próbál, Mása elhúzódik előle.

ARKAGYINA   Te mióta tudod?

MÁSA   Hogy terhes? Én vettem észre. Láttam, hogy szédül. Egy sűgő mindent lát. *(összehajtja a csomagot)* Úgy félttem szegényt!

Kopp, kopp! Dorn doktor dugja be a fejét. Kezében kis kollekció a folyósóra kidobált kellékek, jelmezek közül.

DORN   Látom, próbálnak. Szenvedélyes, heves darab lesz.

MÁSA   *(megörül neki, elébe szalad)* De jó hogy itt van! Olyan sokat gondoltam magára... Nagyon szeretnék beszélni!

DORN   Ma éjjel elutazom, kedvesem. *(Trepljovnak)* Megkérhetlek, hozd be a bőröndömet? Majd leszakadt a karom, amíg ide felcipeltem.

MÁSA   Várjon meg, nagyon kérem! Sietek vissza!

Felkapja Nyina cuccait, rohan kifelé.

TREPLJOV   Mása, várj meg! Segítetek.

Berángatja a bőröndöt, a lány után szalad. Hangjuk kintről.

MÁSA   Nem, nem akarom...

TREPLJOV   Csak egy darabig... kérlek! Nem bírod egyedül...

MÁSA   Hagyjál már békén!

Csend. Dorn körülnéz a csataterre vált színpadon.

DORN   Az egész várost tűvé tettem magáért! Szerettem volna elbúcsúzni, ki tudja találkozunk-e még, ahogy szentimentális regényekben mondani szokás. *(Arkagyina törődötten mosolyog rá)* Úgy látom, padlón van, gyönyörűm! Segíthetek? *(kezét nyújtja, de a nő nem áll fel.)*

ARKAGYINA   Messzire utazik?

DORN   Világgá, ahogy mondani szokták. Éjjel fél tizenkettőkor a Keletiben felszállok a vonatra, irány Szibéria, Jekatyerinburg, aztán Tokió, Sanghaj, Bangkok, ott egy merész kanyarral Kambodzsa, Ceylon, Arábia minden fűszere, aztán ha még mindig élek, teveháton Baalbek, Libanon, Suez ott hajóra Génováig, majd Bécs, Kijev, és sikító pöfögéssel megérkezünk a Nyugatiba. Keletre indulok és nyugatról térek meg, mint a nagy utazók! No, nem nevet?

ARKAGYINA   De. Belül nevetek.

DORN   S kívül miért nem?

- ARKAGYINA Van úgy, hogy nem jön. Aztán azon is túllépünk.
- DORN Mi történt?
- ARKAGYINA Ne hagyjon elkeseredni, doktor. *(feláll, odalép Dornhoz)* Szóval világgá megy. Olyan kíváncsi vagyok, mi van a bőröndjében.
- DORN Például?
- ARKAGYINA Van-e benne revolver?
- DORN Van.
- ARKAGYINA Parfüm?
- DORN Van.
- ARKAGYINA Kérdezhetek még egyet? Egy intimet. Van-e...
- DORN Az is van! Egy tucát. Angol. Illatosított juhbélből. Az összes rosszírú házat fel fogom keresni, ahol megszálok. És a női nem iránti csodálatomat kiélem. Engem soha nem egy nő nyűgözött le, hanem az összes! Az a szín- és illatorgia, ami a nők rétvén a férfit fogadja. És most, a naplemente jegyében egy nagyot szeretnék bolyongani ezen a réten, megtapogatni, megízlelni, megszagolni minden növényt, a kis zsenge krókuszoktól a húsos tölcsérű vadliliomokig. De hát ezt tudja rólam. Nincs nekem titkom maga előtt.
- ARKAGYINA Mindig ezzel vesz le a lábamról! A titoktalan férfi. *(megcsókolja)*
- DORN Nem sikerült felvidítanom, úgy látszik. Mi baj?
- ARKAGYINA Napok óta azon gondolkozom, hogy vajon miért nem szeretem én a fiamat. Egyfolytában ez motoszkál bennem. Éjszaka felkeltem, lámpát gyújtottam, odamentem az ágyához. Sokáig néztem: vajon miért nem tudtam én megszeretni ezt a gyereket? Olyan nagy szükségem lenne

rá, hamarosan csak ő marad nekem, az egyetlen támaszom. Nincs más. És éjjel, amikor így néztem, rájöttem. Azért nem szeretem, mert nem szép. Kegyetlen dolog ez. Nem tehetek róla. Szinte egyszerre szültünk négyen a színházban. Két színésznő, egy táncosnő és a sűgő. Ott ágaskodott négy kisbaba a büfében, öltözőben, mikor hol. És az enyém volt a legcsúnyább. A kollegák aranyosak voltak, csókolgatták, becézték, mint a többit, de a sűgőnő kölyke fölött elhallgattak, és némán gyönyörködtek benne. Soha nem fogom elfelejteni az anya büszke arcát. Ez az én bűnöm. Úgy éltem meg szerencsétlen Kosztyát, mint egy rossz partnert – aki csúnyaságával elrontotta az én anyaszerepemet! És gyötröm magam, megvetem magam, de nem tehetek róla.

Kosztya egy ideje az ajtóban áll. Mindent hallott. Nézik egymást szó nélkül. Odalép az anyjához. Megöleli. Arkagyina belékapaszkodik. Szorítja, szinte felolvad benne.

ARKAGYINA   Költözz haza, Kosztya! Fiam.

Elindulnak kifelé. Dorn veszi a botját, kalapját. Mása belép a színpad felől.

MÁSA   Itt maradt a táskája, benne van a kulcsa, mindene.

Dorn fogja a kofferét, indul kifelé.

- MÁSA Egyszer apám nagyon megverte anyámat. Amikor magától későn jött haza. Attól kezdve többet nem nyúlt hozzá. Külön ágyban aludtak.
- DORN És ezt miért mondod nekem?
- MÁSA Apám művelt ember volt. Katonai iskolát végzett. Színházba, operába járt, sok színészt személyesen ismert. Aztán lezüllött és egy gumicsizmás, durva paraszt lett belőle – akinek feleségét a finom körorvos használja.
- DORN Ez nem ilyen egyszerű történet...
- MÁSA Én is olyan vagyok, mint az apám. Beszélek olaszul, táncolok, zongorázok, ismerem a gyógynövényeket. De erre soha senkinek nem lesz szüksége.
- DORN Nem értem, mit akarsz tőlem?!
- MÁSA Mondja meg, hogy mit csináljak!? Segítsen, nagyon kérem! Már évek óta egy helyben állok, se meghalni, se élni nem tudok...
- DORN Gyönyörű, egészséges fiatal nő vagy! Ébredj fel végre! Folyton gyászolod magad, ahelyett, hogy élnél!
- MÁSA Engem még nem csókolt meg senki. Maga az egyetlen, aki azt mondja, hogy szép vagyok. Pedig próbáltam a hajamat előre, hátra, fül mögé, a mellem fel, le, szét – övvel és öv nélkül, meztelen háttal! Voltam komoly és játékos, szeles és merengő. Minden női játszmát kipróbáltam, provokáltam, flörtöltem, bujkáltam...
- DORN Szűz vagy?
- MÁSA Nem. De lényegében az. Engem még nem kapott meg senki.
- DORN Kosztya sem?

- MÁSA De igen... Múlt héten. Három év után először. Kétségbeesésből. Részegen. Hogy gyűlöltem magam. Hajnalban felkelt és elszaladt, hogy ne kelljen beszélgetnie. Aztán este megint megjelent. De nem engedtem be.
- DORN És most? Mit csinálsz itt?
- MÁSA Nem tudom. Eddig Nyinának súgtam, de ma ennek is vége lett.
- DORN És holnap?
- MÁSA Nem tudom. *(elhallgat)* Ha semmi sem sikerül, fogom magam, és hozzámegyek valami hülyéhez... Medvegyenkohoz.
- DORN De minek?
- MÁSA Mint anyám! Magának nem kellett, hát hozzáment egy pár gumicsizmához! *(egymás szavába vágva, egyre hevesebben)*
- DORN És tönkretették egymás életét!
- MÁSA Medvegyenko tanító...
- DORN Egy hülye! Te magad mondtad!
- MÁSA Maholnap igazgató lesz. Múltkor megölelt, magához húzott – először éreztem, hogy vágyik rám valaki.
- DORN Hát akkor menj hozzá! *(ordít)* Szülj neki gyerekeket! Mire vársz! (

Mása megöleli, kétségbeesetten kapaszkodik belé. Lassan megnyugszik. Veszi Nyina táskáját.

MÁSA Az lesz a legjobb, ha Nyinával maradok! Neki legalább szüksége van rám.

DORN Te beteg vagy, lányom! *(megfogja a bőrröndjét, indul)*

Érkezik Trigorin nagy lendülettel.

TRIGORIN Mása, hívd össze az embereket! Hé, Jákob, Vaszilka! Gyerünk emberek! Bontsanak el mindent, szedjék szét a díszletet, falakat, bútorokat mindent. Költözünk! Mása! Csomagold össze a kellékeket, edényeket, lámpákat. A jelmezeket vissza a ládába. Hol vannak a selyempapírok!

MÁSA Miért? Mi történt?

TRIGORIN A bemutató meglesz! Úgy, és akkor, ahogy terveztük! Taraszova vállalta! Országos szenzáció! Anasztazia Taraszova a Szeretőkben! Trigorin új darabjában. Ez aztán hír! Átköltözünk az egyetemi színpadra, pár száz hellyel kisebb, de szinte ingyen megkaptam. Új helyszín! Új közönség! És mostantól kezdve próbálni fogunk! Igaziból, teljes gőzzel. *(körülnéz)* Olyan különös érzés! Én életemben most vagyok először szabad. Semmim sincs, minden pénzem ezekben a rongyokban és falakban, ruháim a portásfülkében. Azt se tudom, hol alszom ma éjjel. De nem érdekel! Ezzel a lánnyal, és ezzel a darabbal újrakezdünk mindent. A semmiből!

DORN Hát, mit mondjak? Erőt és kitartást hozzá! *(Másának)* Mennem kell. Szedd össze magad, lányom... és csókolózz többet!

MÁSA *(szeretettel)* Ne süllyedjen el!

- TRIGORIN *(összeszedi a példány lapjait)* Taraszova már ismerte a darabot. Azt mondta, komoly lehetőséget lát benne. Új formák kellene – mondta – ez a társalkodós, állólámpás szalonkultúra halott. Azt mondta, olyan színházra vágyik, mint a kígyó. Bekúszik a ruhád ujján, végigborzong karod meztelen bőrén, és megharapja a szívedet. Ezt mondta! És a mérge, hosszan, egész testedben szétárad, úgy halsz meg, hogy boldog vagy! Ez a katarzis! Így. *(A két díszítőnek)* Rakják össze a dolgokat, reggel jön a kocsis, vigyék át az egészet az egyetemi színpadra. Kettőtől próba. Óvatosan, vigyázzanak rá. *(Másának)* Nyina hol van?
- MÁSA Hazament.
- TRIGORIN Akkor gyere utána! Végre szabadon, nyíltan, büntudat nélkül... én olyan boldog vagyok, Mása! *(kiszalad)*
- MÁSA *(a díszítőknél)* Menjenek haza, reggel majd összepakolják.
- ÖREG Maga olyan rendes velünk. Jó éjszakát! *(kimennek)*
- MÁSA *(magának)* Trigorinban én annyira sem bírok, mint egy foltos sakálban. *(körülnéz)* Azt hiszem, itt sincs már szükség rám. *(Elkezdi behúzni a függönyt, előbb az egyik szárnyát, majd a másikat)* Hazamegyek... és szülök. Egyet, kettőt... tízet. Medvegyenkónak. Ez az én sorsom, úgy látszik.

(Dúdolni, kezd egy szomorú dalt, gyászdal is lehet, szerelemtemető románc. Énekel. Lekapcsolja a villanyokat. Kimegy)

Harmadik felvonás – december

A raktár

Vasúti csomópont szülte város. Nyári színekör téliesített szertára – most lakás és díszletraktár egyszerre. A „Szeretők” függönyei, díszletfalai egymásnak támasztva, a színi bútorok a lakás berendezése. Nemrég kezdett havazni, nagy pelyhekben dől a hó. Szél kavarja.

Ma este előadás lesz. Nyina a szöveget mondja, a gyereket ringatja és kavargat valamit a kályhán. A gondnok, Gagavadze bácsi és segédje jönnek a díszletekért. Fáznak, topognak, tenyerüket fújják.

YINA (feszült) Először a falakat, utána a függönyt, legvégén a bútorokat. Meg vannak számozva. (nézi) Ez csupa por. Töröljék le, mielőtt felállítják.

GONDNOK Ki jön ma színházba, kezitcsókolom? Egész álló nap havazott.

Megfogják a falat, viszik.

NYINA Boriszt nem látták?

GONDNOK A teremben nincs. Sötét volt, amikor arra jártam.

NYINA Muszáj átvegyünk a szöveget, egy hónapja nem ment!

GONDNOK Megfogná az ajtót, kérem?

Nyögve, szuszogva araszolnak kifelé a fallal, a szél süvít. A huzattól felébred a kislány, nyöszörög, Nyina ringatja. Az étel kifut, lekapja a tűzről, a

példányba belenyal a láng – földre dobja, tapos rajta. Néha összekuszálódnak a dolgok.

Mása érkezik a kinti hófúvásból, talpig bebugyolálva. Nyina nem ismeri meg a gyér fényben

NYINA Mása! Te vagy!

MÁSA Nyina! Nyinocskám! *(megöleli)* Azt hittem, soha nem érek ide. Úgy csúszik az út, féltem, hogy ha elesek, akkor...

Leveszi felső kendőket, sálakat, a vastag kabátot. Hatodik hónapban van.

NYINA Hadd, nézzelek! *(kibontja – döbbenten)* Te, ez hatalmas! Azt mondanám, hogy bármelyik pillanatban!

MÁSA Nagy baba, az biztos. És még csak a hatodik hónap...

NYINA Ülj le ide! Tedd fel a lábad! *(odahúzza a bőröndöt)* Hogyhogy útnak indultál ilyen időben?

MÁSA Látni akartalak. Ősz óta nem írtál, nem üzentél. *(elővesz egy kendőt, kibontja)* Meg aztán, hoztam is valamit. Apád küldte.

NYINA Apám?

MÁSA És némi pénzt is. *(leteszi az asztalra)*

NYINA *(nem nyúl a levélhez)* Hogyhogy írt?

MÁSA Átjött hozzánk tegnapelőtt. Reggel korán. Alig világosodott. Hogy ha írnék neked, tegyem bele ezt a levelembe.

NYINA És mit akar? Mit mondott?

MÁSA   Olvasd el! Én addig megteríték. Ez a nagyfejű gyerek
állandóan enni kér. *(kinyitja a csomagját, sajtot, kenyeret,
uborkát vesz elő.)*

Jön a gondnok és a segédje, újabb falat visznek. Mása döbbenetn nézi őket.

*Nyina olvas. Kezében zizeg a levél. Mása kenyeret vág, kolbászt, uborkát.
Eszik.*

MÁSA   Jó hír, nem?

NYINA   Azt írja, megbocsát. Visszafogad. Pénzt küld...

MÁSA   Látod! Tudtam én!

NYINA   Csak ne menjek haza! Ne is találkozzunk! Írjak neked, ha
bármire szükségem van.

MÁSA   Anyádnak nem szabad megtudnia, azt mondta.

NYINA   Nem az anyám!

MÁSA   A nevelőanyád! Apád felesége. *(kérve)* Ezt meg kell értened!
Akkora szégyen ez nekik!

NYINA   Neki?! Aki mindenemből kiforgatott! Fekszik az ágyban,
anyám ágyában, amelyben születtem! Apám pedig lopva
támogat édesanyám pénzéből!

MÁSA   Úgy megviselte ez a dolog. Apád szeret téged!

NYINA   Mondd meg neki, hogy nem kell! A pénz sem. *(összegyűri,
visszaadja)* Tessék! Add oda neki!

MÁSA   Ha látnád az arcát! Annyira megtört szegény!

NYINA   Elég, Mása! Kérlek! Ne beszéljünk többet róla!

Jönnek a gondnokék. Megfogják a nagy vörös függönyt.

NYINA Ez is csupa por! Rázzák ki, mielőtt felteszik. Óvatosan, nehogy tovább szakadjon. Meg is kéne varrni már.

GONDNOK *(szuszog, alig bírja)* Megvarrom én, kezitcsókolom, csak egy kis idő legyen! Az ajtót, kérhetem. *(Nyina tartja. Elfordul. Nem akarja, hogy Mása lássa.)*

MÁSA Medvegyenko üdvözl.

NYINA *(hallgat)*

MÁSA Képzeld el, lovat vett. Meg is férfiasodott. Olyan büszke, hogy fia lesz. Igazgatóhelyettes. Ha minden jó megy, tavasszal kocsit is veszünk.

NYINA És Medvegyenkonak szólítod?

MÁSA Hát így... kifelé igen.

NYINA És otthon?

MÁSA Otthon Szenya. Merthogy Szemjon. Nem is tudtam. Évekig udvarolt, és nem is tudtam, hogy Szemjon.

NYINA Én sem!

MÁSA Nincs is Szemjon feje. Inkább Szenya feje van! *(nevetnek, hosszan, fájdalmasan)*

Gondnokék bejönnek.

GONDNOK Kész a színpad! Vihetjük a bútorokat is?

Odamegy a fotelhez.

- NYINA Kihúzná a barátnőm alól az ülőkését! Ejnye, Gagavadze bácsi! *Vigyék előbb az ágyat! (Mása nevet, „Gagavadze bácsi”)* Az asztalt is tegyék rá, a szőnyeget is, meg az éjjeliszekrényt is. Vigyenek be mindent. *(Felpakolják az egészet, két széket felteszik az asztal tetejébe, mint a cirkuszban. Imbolyogva, szuszogva cipelik. Csak a nádfotel marad.)*
- MÁSA A darab hogy megy?
- NYINA Másképp, mint Moszkvában.
- MÁSA Persze, nálunk a szerető – hullafolt a családi fényképen.
- NYINA Taraszovával nagyon jó volt játszani. De Moszkva után kiszállt, és mikor a szülés után újra játszani kezdtük, Borisz szerzett valakit... biztosan nem ismered, Kleopátra Murzsavina. Kicsit közönséges... Nem is kicsit! De a nézők imádják. Harsányabb, hónaljszagúbb!
- MÁSA *(nevet)* Hónaljszagú! Miket mondasz?! *(Hallgatnak.)* És játszani jó érzés?
- NYINA Jó. Csak olyan ritkán játsszuk. Nagyobb a félelem, mint az öröm. *(Nyina megnézi a gyereket)*
- MÁSA És Borisszal hogy vagytok?
- NYINA Nem tudom. Egyre tolódik a esküvő. Mintha én tehetnék mindenről. Tudom, nem könnyű neki! Moszkva után egy lomtárban vidéken. *(megtörli a szemét)* Mindig mondom, hogy írjon! Írjon! Gyönyörű képek vannak a fejében. És én olyan szívesen játszom... játszanék!

Kopognak.

NYINA Szabad.

Belép Trepljov. Felöltőben, kalapban. Elegáns. Mint egy fővárosi művész nő egyetlen fia. Nagyon zavart.

TREPLJOV Jó napot. Bejöhetek?

MÁSA Kosztya! *(feláll)* Meg sem ismerlek.

NYINA Te mit keresel itt?

MÁSA Gyere beljebb! Foglald helyet!

TREPLJOV Nem. Már megyek is. Nem kellett volna idejönnöm.

NYINA De miért jöttél? Mit keresel Kuznyecovban?

Trepljov elindul kifelé, az ajtóban megáll. Nem néz Nyinára.

TREPLJOV Anyámat kísértem el.

NYINA Anyádat!?

TREPLJOV Táviratot kapott Trigorintól. Hogy beszélni szeretne anyámmal. Találkozzanak! *(előveszi a zsebéből, odaadja)*

Nyina kibontja.

MÁSA   Mi az?

NYINA   *(olvassa)* „Nem bírom tovább. Ha nem jössz értem, valami ostobaságot csinálok” Hol vannak most?

TREPLJOV   A szállodában.

Nyina leteszi a gyereket a fotelbe, betakarja. Felkapja a kabátját, sálját.

TREPLJOV   Ne menj! Késő már! Tegnap egy órát beszéltek telefonon. Borisz még sírt is – azt hiszem.

NYINA   Állj félre az útból!

TREPLJOV   Kérlek, nem menj!

NYINA   Eressz el!

Kiszalad. Trepljov tehetetlenül áll az ajtóban.

TREPLJOV   Azt hittem, tudja. Múlt vasárnap is beszéltek.

MÁSA   *(élesen)* Anyád is lecsillapodhatna már! Maholnap öregasszony, és még mindig férfiak után mászkál. Minek kellett ezt tönkretennie!

TREPLJOV   Egész éjjel fent volt, le-fel járkált, mint a vesettek.

MÁSA   A hiúsága! Az mozgatja, semmi más! Hogy elhagyták!

TREPLJOV   Hajnal felé felrázott. Gyere velem, Kosztya! Egész úton nem szólt egy szót sem!

MÁSA Hazugság az egész! Te is mennyit vergődtél Nyina miatt, az életedet tönkretette. Én pedig mentem utánad, és azt éreztem, belehalok, ha nem érhetek hozzád! *(közelebb lép)* Feküdtél az ágyon, amikor homlokodon lótted magad. Ájultan, bódultan a morfiúmtól. Nem tudom, ébren voltál-e. Én odamentem hozzád, és megcsókoltalak. Fogtam az arcod: Ne halj meg, édesem! – mondtam, és csókoltalak, csókoltalak! Ez mentett meg, Kosztya! Édesem!

TREPLJOV Nem emlékszem.

MÁSA Olyan forró volt az arcod, szinte égette a bőrömet. Éreztem, hogy bármit megtennék érted. *(megöleli, egyre hevesebb, görcsösebb)*

TREPLJOV De miért mondd ezt! Mi közöm neked ehhez?! Hagyj békén! *(Ellöki Mását)*

MÁSA Persze! Minden jól van, úgy ahogy van! *(nevetni kezd)* Én mindjárt szülök egy vízilovat Medvegyenkonak, Nyinát éppen elhagyják, te meg itt állsz, és azon tépelődsz, jól tetted-e, hogy elárultad anyádat! *(egyre jobban nevet)* Bolondok vagytok mind! Elegem van belőletek! Elegem! *(ordítva felmarkolja a gönceit és kimegy a havazásba)*

TREPLJOV Mása... állj meg! Hová mész? *(az ajtó becsapódik előtte)*

Jön a Gondnok és a segédje.

GONDNOK *(Trepljovnak)* Murzsavina művésznő megérkezett. Azt kérdezi, lejárhatnák-e a kisasszonnyal a darabot? *(körülnéz)* De hol a kisasszony?

TREPLJOV Nem tudom.

GONDNOK   Értettem. Bocsánatot kérek. A fotelért majd később jövünk.
(visszahúzódnak)

Trepljov összehajtja a táviratot. Zsebre teszi. Indul kifelé. Amikor az ajtóhoz ér, felsír a gyerek. Élesen, váratlanul. Trepljov visszanez. Keze a kilincsen. A gyerek ordít. Mint a sziréna.

TREPLJOV   *(az ajtóból)* Ne sírj! Mindjárt jön anyád!

Felteszi a kalapot. A gyerek őrjöng. Szaggatottan, levegőért kapkod, mintha megfulladna. Trepljov visszajön. A gyerek fölé hajol. Csitítja, andalítja.

TREPLJOV   Éhes vagy?

Tör egy darabot a sajtból. Kínálja a gyereknek. Az már vörös a zokogástól. Trepljov felveszi. Ringatja, le-fel sétál vele. Egyre erőteljesebben, türelmetlenebbül. Magához szorítja, együtt ring vele. Az ordítás lassan csitul. A kislány elfáradt. Hangja panaszos, keserve enyhül. Még nyöszörög kicsit. Aztán elhallgat. Alszik.

Kopogás. Trepljov elfordul a gyerekekkel, nehogy felébredjen. Újabb kopogás.

TREPLJOV   *(suttogva)* Tessék! Nyitva van!

Dorn doktor lép be. Megtörten, elrongyolt úti ruhában, több napos borostával. A régi eleganciának nyoma sincs. Szeme fénytelen, háta hajlott.

Belép. Meglátja a gyermeket ringató Trepljovot.

- DORN   Ezt a meglepetést! Kosztya!
- TREPLJOV   *(suttogva)* Pszt! Most aludt el!
- DORN   Álmomban se gondoltam volna! *(annyira örül, még könnyezik is)*
- TREPLJOV   *(haragosan)* Ssss! Felébred!
- DORN   *(lágyan)* Hadd, nézzem! *(közelebb lép)* Gyönyörű! Tiszta apja!
- TREPLJOV   Az nem én vagyok.
- DORN   Micsoda?
- TREPLJOV   Az apja. A gyerek apja.
- DORN   Nem a magáé?
- TREPLJOV   Én csak erre jártam. Sírni kezdett... a nyakamon maradt! *(helyet keres, hova tehetné.)* Le kéne tenni valahova. Ott az a bőrönd, szedje ki a ruhákat, és terítse le ide. Óvatosan. nehogy felébredjen. Úgy ordít, mint a... *(odaadja)* Fogja meg egy kicsit! Így! Óvatosan. *(Trigorin ingeiből, pulóvereiből fekhelyet készít)* Adja ide szép lassan! *(leteszi a bőröndbe, a rongyok közé)* Hátha nem ébred fel. *(eltávolodnak)* Maga honnan jön Doktor?
- DORN   Alexandriából, kis bécsi kanyarral! Bolond, aki tervet készít. Egy hónapja már csak arra gondolok, hogy végre a saját ágyamban fogok aludni. És amikor már csak három órányira voltam kis házamtól, ahol forró fürdő és egy üveg mélyvörös grúz bor vár, akkor nem bírtam uralkodni magamon, leszálltam az állomáson ebédelni. Két hónapja csak magokat meg zöldségeket eszem. És amíg várok a rántott borjúszegeyre – már a név is laktat – meglátok a falon egy

plakátot. Vasúton ritka a színházi plakát. „Valami moszkvaiak – mondja a pincér – de nem keresztény embernek való – kissé lehalkította a hangját – merthogy kedvet csinál a házastársi hűtlenkedéshez!” No, ezt már megnézem, gondoltam, és odamentem a plakáthoz. Barátom, akkorát dobbant a szívem! Hiszen ez Nyina Zarecsnaja, a mi kis Nyinánk! Hát színésznő lett! Kiplakátírozott színésznő! Azonnal visszamondtam a borjúszeget, leszedtem a poggyászsom a vonatról, és itt vagyok. *(Trepljov nem felel)* Maga is az előadásra jött?

- TREPLJOV Nem. *(megtörten)* Nem tudok szabadulni tőle. Mindent megpróbáltam, dolgoztam, hajtottam magam, züllöttem, eszméletlenségig – hiába. Hallom a nevetését, érzem az illatát, a csókja ízét, mint amikor együtt voltunk.
- DORN De hát maguk soha nem voltak együtt. Az olyan barátságféle volt, gyerekkori szerelem.
- TREPLJOV Megjelent az első novellám. *(előveszi a zsebéből a folyóiratot)* Nézze, ebben is Nyina... mindenütt Nyina!
- DORN Első oldalon a Szovremennyikben! De hát ez egy komoly lap. Nagy dolog!
- TREPLJOV „A Sirály halála.” A madár szemszögéből látjuk az egészet, találkozásait a tó partján, a sétákat, a próbákat, a készülődő darabot. Aztán az első csókot, amikor a vihar elöl... *(szeme könnybe lábad, elhallgat)*
- DORN *(az írás végére lapoz)* „És látta a fegyvert, amit a fiú lassan emeli rá. A dörrenést csak némi késéssel hallotta. Fájdalom és fekete csend. Érezte, ahogy tollai között örvénylik a zuhanás szele.” Látja, mondtam én... maga tehetséges!

TREPLJOV *(leül a fotelbe, tenyerébe rejtí arcát)* Nem lett volna szabad idejönnöm! Látnom a félelmet a szemében! Ahogy kiszaladt...

DORN Nincs mit tenni, Kosztya! Dolgozni és felejteni. *(Visszaadja a lapot)* Mint orvos, a szerelmet a természet egyik rejtélyének tartom. Mi az, hogy szerelem? Hol lakik? Az ereinkben sós vér kering, az ideinkben kis áramok futkároznak, nedvek és sejtek mindenütt. És néha ez az egész atomi és sejtvilág megbolydul, és áthatja valami magasabbrendű erő, ami felemeli az embert, szinte lebeg a föld fölött. Ez nem biológia, nem kémia. Ez valami isteni eredetű csoda. A szerelem. És van ennek egy párja. Az is a sejtekben születik, hasonló a fájdalomhoz – de sokkal több, légiesebb annál. A szenvedés. Ez ugyanúgy magasabb rendű, mint a szerelem, de nem repíti az embert, hanem lehúzza a mélybe, összetöri, megöli. Megtanítja gyűlölni, önmagát is, a másikat is. *(nézi Kosztyát)* Én hosszú praxisom alatt kevés olyan embert láttam, aki ilyen kevés szerelemért ennyit szenvedett volna. Könnyítsen magán! Írja ki magából ezt a szerelmet, dobja ki a léghajóból, és szálljon el, repüljön! Vissza se nézzen! Érti? *(megnézi)* Elaludt. Szegény fiú! S mindez semmiért. *(körülnéz)* Egy fotel, egy kisbaba és egy hideg dobkályha. Kint pedig reggel óta hull a hó.

Egy derűs női és egy feszült férfihang az ajtó mögött.

TRIGORIN De nem lehet, Irina! Értsd meg! Nem akarom!

ARKAGYINA Csak épp benéztek! Lássam, hogy éltek!

TRIGORIN Nem! Kérlek, ne erősködj! *(Elhúzza a nőt, kikiált a folyósóra)* Hé, Gaga bácsi! Gagavadze! Hol az ördögbe' vagytok!

- ARKAGYINA   Legalább a gyereket! Úgy rejtegeted, mintha két feje lenne!
- TRIGORIN   Értsd meg, Irina! Nem akarom!
- GONDNOK   *(futva érkezik)* Itt vagyok, főnök úr! A színpad is kész! Murzsavina művésznő épp lejárja az előadást.
- ARKAGYINA   *(felkacag)* Murzsavina! Kleopátra Makszimovna Murzsavina, a „Szerető”! *(gurgulázva nevet)* Kleopátra, a vén répatolvaj!
- TRIGORIN   *(Gondnoknak)* Kísérje a társalgóba a művésznőt, és csináljon egy teát neki! *(Irinának)* Mindjárt jövök.
- ARKAGYINA   *(nevetve távolodik)* De hogy mentek rá a jelmezeim, kétszer akkora, mint én.

Csend. Lassan nyílik az ajtó.

- TRIGORIN   Nyina... beszélünk kell! *(Belép, körülnéz. Észreveszi Dornt a kályha mellett)* Nyina?
- DORN   Nincs itt.
- TRIGORIN   Hol van?
- DORN   Nem tudom.

Csend. Nézik egymást. Trigorin őszi kabátja csapzott, nagy sál védi a hidegtől. Lábán fénye vesztett félcipő, repedezett kalucsni.

- TRIGORIN   A színpadra ment?
- DORN   Nem tudom.
- TRIGORIN   Hol van?! Mit mondott!

- DORN Halkabban. Alszanak. *(mármint Trepljov is)*
- TRIGORIN Mit mondott, mikor jön?
- DORN Nem találkoztam vele.
- TRIGORIN Értem. Talán így a legjobb. Igen, jobb így! *(összeszedi a ruháit, könyveit. Körülnéz, a bőrönd a kislány alatt.)*
Mefogná kicsit a gyereket? *(felemeli, nyújtja Dorn felé)*
- DORN Hova megy?
- TRIGORIN Elutazom. Elegem van ebből!
- DORN *(nem veszi át a gyereket)* Szó nélkül itt hagy mindent, gyereket, nőt, előadást? Bevágja a bőröndbe a sárcipőit, és gyerünk!
- TRIGORIN Mefogná végre?
- DORN Tegye a földre. Úgyis mindegy, nem?
- TRIGORIN És maga nevezi orvosnak magát? Paprikajancsi!

Helyet keres a gyerekeknek, nem lelven jobbat, a fotelben alvó Trepljov ölébe teszi. Mikor feláll, a dühtől vöröslő Dorn megragadja a gallérját.

- DORN Na, ide figyeljen, maga!
- TRIGORIN Engedjen el! Mit képzeli! Hé, eresszen el!
- DORN Ha még egyet nyikkan, megfojtom! Fogja be a száját!

Trigorin fulladozik, próbálja lefeszíteni magáról Dorn kezét.

- TRIGORIN Engedjen el!
- DORN Maga nem megy innen sehova! Odaáll a kis nő elé, és becsületesen, szemtől szembe megmondja neki, hogy mit döntött, miért, és mi legyen a gyerekkel! Elillanunk egy bőrönddel, az esti gyorssal! Azt már nem! *(az ajtóhoz megy)*
- TRIGORIN Ha megmondom az igazat, az sokkal rosszabb lesz neki! Sokkal rosszabb!
- DORN Kibírja.
- TRIGORIN A gyerekről meg gondoskodni fogok... ha olyan lesz a helyzetem!
- DORN Ezt is mondja el neki. Mindjárt jön.
- TRIGORIN Mondjam meg neki, hogy unom? Mert ez az igazság. Unom a csacsogását, a butaságát, a kislányos szerelmét. Unom a rajongását! Az önfeláldozását! A néma szenvedését! Az agyamra megy az egyszerűsége, mert átlátszó! Nincs mögötte semmi! Napok telnek el, hogy alig szólunk egymáshoz, nézzük a gyereket, fogjuk egymás kezét, hogy: jaj, de jó nekünk. Milyen édesen mosolyog ránk szerelmünk gyümölcse! Amióta itt vagyunk egy sort sem írtam! Üres az agyam! Mintha kiszáradt volna! *(kis csend után folytatja)* Kezdetben volt ez a darab, hittünk benne, telt házaknak játszottuk Moszkvában... de amióta újakezdtük, mint a rémálom! Mintha nem is ugyanaz a darab lenne. Két műkedvelő tyúk rikácsol a színpadon és tépi egymást. A közönség, meg hol röhög, hol elképedve hüledezik! Nézze meg Nyinát ma este, látni fogja, miről beszélek! Minden bája, izgalma eltűnt, maradt egy riadt, görcsös dilettáns! Ezt mondjam el neki? Nyíltan, a szemébe? !
- DORN Ha így látja...

- TRIGORIN Jó, akkor várjuk meg. *(elrendezi a ruhákat a bőröndben, lecsukja. Felállítja. Menetre kész.)* Megmondaná hány óra? Az enyém a zálogban van.
- DORN Indiában van egy réteg, a kasztok alatt. A társadalom tekintete nem érinti őket. A sírfosztogatók. Ez a legalja az emberi létezésnek. Megvárják, amíg a friss halott körül a szülők, gyerekek, férjek, feleségek, szeretők fájdalma a legmélyebbre száll, szinte nincs magánál senki, akkor bemásznak a nyitott ablakon, és az illatos olajokkal bekent, virágokkal borított hulla kezéről, füléből, nyakáról leszedik az aranyat, láncokat, köveket. Nem szól rájuk senki, nem hívnak rendőrt, annyira megvetendő, amit csinálnak. Ilyen érzésem van, amikor magára nézek. Megölte ezt a lányt, elvette a hitét, tehetségét, szerelmét – s most elillan a nyitott ablakon át. Tessék! Menjen. *(kinyitja az ajtót)*
- TRIGORIN Szép téma. A sírfosztogató becsülete. Megírom, ha megengedi.
- DORN Gazember! Cinikus, aljas gazember!
- TRIGORIN Nyugalom, doktor! Jól ismerem én magát! Szinte egy egész életet leélt, úgy hogy soha semmit nem vállalt, életeket dúlt fel, lányokat, asszonyokat láncolt magához, gyerekeket nemzett idegen ágyakban, mint a kakukk! Csak úgy könnyedén, enpassant, szinte szórakozottan. Könnyű volt nőgyógyászként a nők bizalmába férközni, ugye?!
- DORN Mit merészel, maga nyomorult!
- TRIGORIN Én végighallgattalak, Dorn! Viseld el te is! Mikor álltál Mása apja elé, vagy a Nyináéhoz, és ki tudja hány eset igaz még abból, amit a környéken beszélnek... Mindig a nők mögé bújtál! S közben hirdetted a morált, lelki emelkedettségről szónokoltál, és majszoltad szerelem után éhező testüket.

Tudod, hogy hívják az ilyeneket nálunk? Férgeknek. Álszent férgeknek!

Nyina áll az ajtóban.

NYINA   Mi történt?

Nézi a két férfit. A bőröndöt. Hallgatnak. Nyina szerelme, mint a növény, körülfonja Trigorint. Hangja lágy, nem könyörög. Nem kér.

NYINA   Ne menj el.

Nézi Trigorint.

NYINA   Ne menj el.

Közelebb lép hozzá, halkan, szinte észrevétlenül. Megöleli. Csak tartja, fogja. Mintha magának mondaná, súgja a férfi kabátjába.

NYINA   Apám küldött pénzt. És még küld. Könnyebb lesz kicsit... Ne menj el, édesem, tölgyfám! Ne hagyj el!

TRIGORIN   Nyina.

NYINA   Szeretlek.

Gyerek nyöszörögni kezd Trepljov ölében.

DORN Hagyja, majd én! *(felveszi)* Kiviszem a folyósóra

NYINA Ne! Ott huzat van, megfázik. Van itt egy kis tej valahol. *(a kályha mellett egy homályos üvegben)*

TRIGORIN Nyina, én nem tudok maradni.

NYINA Legalább az előadás végéig. Kérlek... éjjel mindent megbeszélünk. Én is sokat gondolkoztam... ugyanazt érzem, látom, mint te, édesem. Gyönyörűségem!

Arkagyina hangja kintről. (Igen, nyissa ki, kérem. Köszönöm.)

ARKAGYINA *(belép, kezében egy csésze tea)* Le fogjuk késni a vonatot.

Senki nem mozdul. Nem szól. Csend.

TRIGORIN Maradjunk még egy napot.

ARKAGYINA Nem, barátom, én ezzel a vonattal elmegyek. És ha te hiába bolondítottál Kuznyecovoba, télvíz idején, azzal, hogy főbe lövöd magad... akkor lődd főbe nyugodtan. Engem többet nem látsz.

NYINA *(riadtan)* Csak ma éjszaka! Kérem... Egyetlen éjszaka!

ARKAGYINA Jössz vagy maradsz?

- TRIGORIN *(Nyinának)* Ne haragudj! Eltört bennem valami. A gyerek születése után. Nem akartam mondani. Úgysem értetted volna meg.
- NYINA Ne menj még!
- TRIGORIN Én már jó ideje csak sajnálatból vagyok veled... mert téged nem lehet elhagyni.
- ARKAGYINA Szó, szó, szó! Mi értelme ennek? Ezt majd megírod! Eredj, vedd meg a jegyeket! Semmi kedvem másodosztályon utazni!
- TRIGORIN Elég, Irina!! Majd indulok, amikor végeztem! Amikor úgy gondolom! *(Arkagyina elindul kifele)* Ha azért jöttél utánam, hogy megint úgy éljünk, ahogy eddig...
- ARKAGYINA Nem én sírtam a telefonba...
- TRIGORIN Jó, ittam akkor! El voltam keseredve.
- ARKAGYINA És most már nem vagy? Megvigasztalódtál. Rendben, értem én. *(Odalép az alvó fiához. Halkan.)* Jössz, Kosztya?
- TRIGORIN Hadd, búcsúzzak el.
- ARKAGYINA Annyit maradsz, amennyi jólesik. Senki nem sűrget. *(Dornhoz)* Jól áll magának a baba. Soha nem kecsgették ezzel? Egy kis pufók Dorn... milyen enivaló lenne!
- DORN Maga olyan gyönyörűen öregszik, kedvesem! A gonoszsága is egyre édesebb – mint a gesztenyeméz!
- ARKAGYINA Tavasszal meglátogatom. Ha megérjük. *(Megnézi az alvó Kosztyát)* Majd utánam jön a reggeli vonattal.

Trigorin közben felvette a bőröndöt.

- TRIGORIN   Mehetünk.
- ARKAGYINA   Menj előre. Vedd meg a jegyeket.
- TRIGORIN   És te?
- ARKAGYINA   Mindjárt jövök. A büfé kocsi közelébe foglalj helyet.

Trigorin kimegy. Arkagyina nézi Nyinát.

- DORN   Kimenjek?
- ARKAGYINA   Rövid leszek. *(Nyinához lép)* Tíz éves volt Kosztya, amikor Kijevbe költöztünk. Férjem elsőrangú szerződést kapott, mindent ő játszott abban az évadban: Jágót, Anyegint és a fiatal Faustust! Én semmit, engem nem ismertek. Trepljov felesége voltam, a moszkvai nő. Véget ért a nyár, a próbák éppcsak elkezdődtek, amikor egy nap *(megáll)* Dmitrij, a férjem, Dima nem jött haza... reggelre sem. Meghalt. A vonat elé esett. Rosszul lépett, vagy részeg volt, vagy meg akart halni – nem derült ki. Senki nem látta. Egy fél ember teste szétroncsolódva. Ott álltam egy idegen városban, egy kisgyerekekkel, barátok, ismerősök, közönség nélkül – régi életem felégetve. Egyetlen szerepem maradt Moszkvában, egy bohózat. A kikapós feleséget adtam, lenge ruhában, szinte félmeztelenül. Egy nő, aki csalja az urát. Életteli telt melleim sok nézőt vonzottak. És én úgy zokogtam a takarásban, hogy az ügyelő lökött be a színpadra, nem tudtam volna bemenni. De élni kellett, játszani! Felállni és továbbmenni. Ne sírjon, Nyina! Menjen be a színpadra, és játsszon! Az segíteni fog.

Megfordul. Kimegy. Gagavadze bácsi leveszi sapkáját a küszöbön.

GONDNOK Szállingóznak a nézők. Elkezdem meggyújtani a gyertyákat. Fél óra, amíg meggyúl mind.

Behozza a madzagon lógó befőttesüvegeket. Mindenikben egy gyertya.

GONDNOK A feleségem leszűrt egy kis tejet, szívesen hozok.

DORN *(Nyinának)* Maga kezdi a darabot?

NYINA *(bólint)* Amikor a függöny felmegy, egy levelet olvasok. Benne volt a könyvben, így szoktunk levelezni. *(hangja elcsuklik)* Mintha könyveket cserélgetnénk. Istenem, hogy lehet ilyenkor játszani?!

DORN Mi az első mondat?

NYINA „De szép maga!” *(zokogni kezd)*

DORN *(rászól)* Szedje össze magát! Hol a szöveg? *(megtalálja a kályha mellett)*

TREPLJOV *(felriad)* Hány óra? Jézusom, a vonat!

Dorn leállítja.

DORN *(Nyinának)* Kezdje el még egyszer. *(olvassa)* „De szép maga! Ó, micsoda boldogság arra gondolni, hogy hamarosan...”

NYINA Tudom. *(Mély levegő, folytatja)* „Ó, micsoda boldogság arra gondolni... *(Megáll: – nem tudom, nem hiszem – újrakezdi)* hogy hamarosan találkozunk...”

- TREPLJOV Olvasd fel! Olvasd a könyvből! Ne kívülről mondd! Kapaszkodj a szövegbe! Nincs semmi más: csak a levél és te... semmi más! Olvasd!
- NYINA *(kinyitja a levelet- próbál mosolyogni, kislányosan izgatott lenni)* „De szép maga! Ó, micsoda boldogság arra gondolni,” Nem megy! Én ezt nem tudom megcsinálni!
- TREPLJOV Ne játssz! Ne hazudj! Hagyd, hogy az vigyen, amit érzel. Ha fájdalom, akkor azt! Ne próbálj vidám és derűs lenni! Ne hazudj!
- NYINA Jó. Megpróbálok. *(kinyitja a könyvet. Kiveszi a levelet, mint egy gyászjelentést. Kinyitja. Szomorú. Mintha a szakítás után talált volna egy régi levelet)* „De szép maga! Ó, micsoda boldogság arra gondolni, hogy hamarosan találkozunk. És megint látom majd ezt a csodás szemet, ezt a kifejezhetetlen, gyönyörű, gyengéd mosolyt... Ezeket a szelíd vonásokat... ezt az angyali tisztaságot... Édesem!”
- TREPLJOV Menni fog! Bízz magadban!
- NYINA Úgy félek, Kosztya! Maradj velem! *(megszorítja a kezét, felkapja a könyvet és kiszalad. Trepljov lassan utána megy)*
- GONDNOK *(Dornnak)* Segítene, kérem? Egyedül soha nem végzek. És még be is kell vinni a színpadra. Ez a lüke gyerek pont ilyenkor tűnik el.
- SEGÉD *(beszalad)* Itt vagyok Gaga bácsi! A függönyt varrtam.
- GONDNOK Láss hozzá! Az úr fogja, te gyújtod, én beteszem. Hányan vannak?
- SEGÉD Sokan. Majdnem félház.

Sötét.

Negyedik felvonás – november

A temető

A színen gyertyák, sírkövek. Oldalt ponyvával letakart friss gödör. Esteledik. Szürke az ég. Szél, fák suhogása. Lélekharang.

Arkagyina görnyed a sírok között. Lehajolva, sírról–sírra araszolva. Tapogatja az elmosódott köveket.

ARKAGYINA   Nem az! Ez sem! Gyűjtsd meg a gyertyát, semmit nem látok.
(ijedten körülnéz) Kosztya! *(suttogva)* Kosztya! Hol vagy?
(hallgatózik, csend) Kosztya!

KOSZTYA   *(egy félsír mögül)* Menjünk már! Mindenki elment... Lassan
zárják a temetőt. Esni is fog.

ARKAGYINA   Annyi az új sír! *(magában)* Emlékszem, itt van valahol...

KOSZTYA   Elfelejtetted.

ARKAGYINA   Muszáj megtalálnom! Harmadik sor, hatodik sír, az obelisztk
mögött.

KOSZTYA   Az obelisztk sincs meg!

ARKAGYINA   De! Itt a talapzata! Akkor állították, amikor apád meghalt.
Három méteres, világosszürke, szinte fehér gránitobelisztk.
Valami tábornoknak, a krími háború hősének. Egyszerre volt
a temetésük.

TREPLJOV   Tudom, itt voltam...

ARKAGYINA   Nem emlékezhetsz te arra! Kicsi voltál még.

TREPLJOV   *(dúdolni kezd)*

- ARKAGYINA Ezt honnan ismered?
- TREPLJOV Apa tanította. (énekelni kezdi: „*Még nem hunyt el Ukrajna, dicsőségünk, szabadságunk,/Még ifjú testvéreink, ránk nevet a sorsunk./Elpusztul az ellenségünk, mint harmat a napon...*”) Látod, a szövegét is tudom. Ott állt a katonazenekar, az fújta a másiknak, az obeliszkesnek. Itt meg a színészek!
- ARKAGYINA Az egész társulat itt volt, apád barátai, kollegái, mindenki. Nagyon szerették!
- TREPLJOV És amikor a katonazenekar rázendített az orosz himnuszra, akkor ők belekezdtek az ukránba. Egyre hangosabban. Mindenki ordított, a rezesek arca szinte lángolt, úgy kivörösödtek! Ha nincs köztük a nyitott sír, össze is verekedtek volna!

Arkagyina felegyenesedik, körülnéz, próbálja felidézni a temető akkori képét.

- ARKAGYINA Az obeliszktől az első sor, második... ez az, ez kell legyen. *(letérdel egy szürke, mohalepte kőhöz)*
- TREPLJOV Mindjárt ránk sötétedik. Hagyd már abba, könyörgök!
- ARKAGYINA Muszáj megtalálnom.
- TREPLJOV Se felirat, se évszám! Benőtte az egész a gaz! *(eldobja a gyufát)* Lassan mindenki elhagy! Mert csak magaddal törődsz! Egy barátod sincsen...
- ARKAGYINA Kérlek, Kosztya! Ne most!
- TREPLJOV Teljesen átfagytam! Itt a csokrod, tedd le, ahova akarod! *(elindul. Sírásó érkezik lapáttal, állig bebugyolálva)*

SÍRÁSÓ *(odalép a friss sírhoz, lerángatja róla a ponyvát)* Félttem, hogy esni fog. Nincs rosszabb érzés, mint vízbe tenni a koporsót. Néha feljön a gödör széléig is, ha sokat esik. Rossz, agyagos föld ez, nem issza be a vizet.

Énekelve jönnek. Elől a sekrestyés a kereszttel, utána Dorn hozza a kis fehér koporsót, mögötte Nyina fátyollal. Mása öleli a vállát. Megérkeznek. Sírásó átveszi a koporsót, átfűz egy kötelet a két fogantyúján, egyik végét odaadja Dornnak. Készülnek leengedni a sírba.

NYINA A papot nem várjuk meg?

DORN Nem lehet. Nem volt megkeresztelve.

SEKRESTYÉS Énekeljünk, kedvesem. A zsoltár a végtisztesség. Az mindenkinek kijár. *(énekelni kezd, Nyina letérdel a koporsóhoz. Eleinte magában, szinte suttogva)*

NYINA „... néma halak, tengeri csillagok és mindazok, amiket szemmel nem lehetett látni – egyszóval minden élet, minden élet, minden élet befejezte szomorú körforgását és kihunyt... egyetlen élőlényt sem hord már a hátán a föld, és ez a szegény hold hiába gyűjtja meg mécsesét... Hideg van, hideg, hideg. Üres minden, üres, üres...”

TREPLJOV Hallod ezt, mama?

MAMA Hagyd! Ne zavarjuk őket...

Érkezik sietve Trigorin.

TRIGORIN   Bocsánat! Elkéstem? Senki nem tudta megmondani, hogy hol van, merre találok.

Nyina a sír fölött térdel. Sírásó kezdi rádobálni a földet. A sekrestyés énekel.

DORN   Sírjon nyugodtan, megkönnyebbül.

NYINA   Nem akarok megkönnyebbülni, nem akarok sírni. Végig nyitva volt a szeme... ahogy nézett rám: segíts, mama, segíts!

MÁSA   Nem tehetsz róla! Ne vádold magad! *(megöleli, sírni kezd)*

Nyina mozdulatlan arccal áll, nézi a fehér koporsóra halmozódó földet.

NYINA   Mi elmegyünk, és ő itt marad. Fekszik a hideg földben. Minden csendes körülötte, nincs több fájdalom.

DORN   Jöjjön, kedvesem! Karoljon belém!

NYINA   Hagyjon engem, nagyon kérem! Nekem most ez nem segít! Menjenek el! Hadd maradjak vele egy kicsit! Te is, Mása! Menjetek...

Csend. Mindenki Nyinát nézi.

SEKRESTYÉS   Énekeljünk, lelkeim, nincs annál jobb ilyenkor!

A sírásó végzett a hanttal. Megtörli a lapátot.

SÍRÁSÓ   Alá kell írni az irodában, hogy minden rendben volt. Ki írja alá, kérem?

DORN   Én aláírom. Mutassa az utat, legyen szíves.

A sekrestyés felteszi a sapkáját, elindul utánuk.

TRIGORIN   *(Másához)* Hogy történt? Nekem miért nem szólt senki!? A temetést is véletlenül tudtam meg, ha reggel nem telefonálok oda a színházhoz...

MÁSA   Miért telefonált? A jogdíjak miatt, mi!? Mert a hírét se hallottuk hónapok óta!

NYINA   Hagyd! *(Trigorinnak)* A virágot tedd oda a fejéhez!

MÁSA   Most is csak azért jött, nehogy megírják a lapok, hogy még a lánya temetésére se volt képes elmenni.

NYINA   *(Másának)* Kérlek, Mása, hagyd békén! Ő is elvesztette a gyerekét...

MÁSA   A gyerekét! Nincs ezeknek szívük. Egyik olyan, mint a másik! Hogy gyűlölöm az ilyen képmutatást! *(kimegy)*

Állnak egymással szemben, a sír két oldalán.

NYINA   A levelemet nem kaptad meg? Írtam neked... többször is.

TRIGORIN   Sokat költöztem az utóbbi időben.

NYINA   Egyik levelemet se?

- TRIGORIN Volt egy-kettő, ami megkaptam. De azt nem írtad, hogy beteg.
- NYINA Írtam, hogy gyenge, nem eszik, nem alszik. Meg hogy látogasd meg!
- TRIGORIN Azt hittem, hogy magad miatt hívsz.
- NYINA Magam miatt is. Nagyon hiányoztál, Borisz.
- TRIGORIN Kérlek, ne kezdjük előlről.
- NYINA Nem kezdjük. Tudom, hogy vége. Krisztinka még összekötött egy kicsit: ha ránéztem, mindig te voltál előttem, a te vonásaid. Úgy vártam, hogy néhanapján eljössz miatta. *(elfordul)* Ne haragudj, nem akartam sírni előtted... De olyan nehéz! Annyira reménytelen. Két év alatt minden véget ért, meghalt bennem. Ezt nem a gyerek miatt mondom. Szép voltam, mentem az utcán, jó volt látni magam a boltok üvegében, tele volt a lelkem mindenfélével. Úgy szerettem élni! Alig vártam, hogy reggel legyen, felébredjek, és elkezdődjön egy új nap. És a szerelem! – most is érzem, bár nem akarom. De nem tudok tenni semmit ellene! Aztán jött a színház, a próbák veled, az éjszakáink, lopva, félve, büntudattal, rossz lelkiismerettel... de micsoda boldogság! Úgy szerettem melletted feküdni, a kisszobában, hajnalban, amikor mindenki aludt, vagy a díszletágyon, próba után... mikor ketten maradtunk. Milyen poros, áporodott ágy... és mégis, micsoda gyönyörűség! Ennyi volt az életem... két és fél hónap. Azóta csak romlik, foszlik minden. Semmi nem maradt... semmi. Nem is tudom, hogy hova menjek vissza, és miért?
- TREPLJOV *(halkan, szinte alig hallhatón)* Én ugyanezt éreztem, Nyina. Mintha zuhannék, napokon heteken át. *(közelebb lép)*

Engedd meg, hogy segítsék! Gyere velem haza, megnyugszol... és újra bízni fogsz! Meglátod!

TRIGORIN Mihez kezdenél itt? Nincs senkid, se munkád, se pénzed... Menj vele.

NYINA A sírásót kifizette valaki? A doktor intézi, gondolom.

TRIGORIN Hagyd a büszkeségedet! Menj Kosztyával... Hallgass rá! Engedd, hogy segítsen neked!

NYINA Te miért nem segítesz? Hova tűnt mindaz, amit írtál... amit éreztél? Hónapokon át! Az hova tűnt, Borisz?

TRIGORIN *(rákiált)* Elég! Meddig kínozol még?! Nézz magadra! Hol az a lány, aki azt ígérte, hogy vele minden másképp lesz? A Sirály, az hol van, hova tűnt? *(hirtelen elhallgat)* Elég, nem akarok veszekedni, bocsáss meg! *(Kosztyának)* Vidd innen, kérlek! *(Nyinának)* Azt hiszed, én nem mentem rá erre? Két éve egy sort sem írtam, a darabom megbukott, egyik napról a másikra élek, barátoknál hányódom!

Csend.

TREPLJOV Gyere.

NYINA Én vissza nem megyek. Vissza a faluba... soha! *(elindul futva a sírok között)*

TREPLJOV Nyina! Várj... Állj meg, Nyina! Várj meg, kérlek! Hadd jöjjenek veled! *(eltűnnek a sötétben)*

Trigorin áll a sírnál. Arkagyina vele szemben.

ARKAGYINA Gyere haza.

Trigorin nézi a nőt. Lassan inti, hogy nem.

TRIGORIN Későre jársz. Hívjak neked is egy kocsit.

ARKAGYINA Én maradok még.

Előveszi a gyertyát. Nincs gyufája. Trigorin odalép. Tüzet ad.

TRIGORIN Ezt muszáj nekem... egyedül.

ARKAGYINA Értem. *(leteszi a gyertyát a sírra)*

Trigorin elindul kifelé. Elhalad a Sírásó mellett. Az utána kiált.

SÍRÁSÓ És a sírásót ki fizeti ki, kérem?

Csend. Csak a szél.

ARKAGYINA Mennyi?

SÍRÁSÓ Hét rubel. Fagyos a föld, még csákányolni is kellett. Kicsi a koporsó, de az egy-hetven neki is kijár. És olyan szűk gödröt nem lehet kiásni, nem férek el benne az ásóval. Legalább méterszer-méteres kell, az is szűkösén.

ARKAGYINA Tessék, ennyi van nálam. 3 rubel 80. Nem vagyok se rokon, se barát.

SÍRÁSÓ   *(elteszi a pénzt)* Látom, hogy maguknak sincs. Se egy
koszorú, se egy rendes fejfa. Hirtelen jött, gondolom. Na,
minden jót. *(elmegy)*

Arkagyina néz maga elé. Sírni kezd. Hangtalan, könny nélkül,

Ezni kezd az eső. Sorban eloltja az ismeretlen gyertyákat.

Sötét

Hammars, Fårö

2016. június 14.